

კაჟა ეტჰისელო

კოლხური
ფსალმუნები

100-ტომეული

გამომცემლობა „ანკვარალი“
თბილისი 2020

საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და
საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

ჰაჰა ეჭრისული

კოლხური ფსალმუნები

თხზულებათა კრებული
100 ტომად

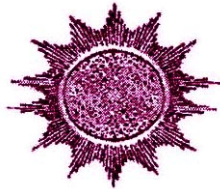
2020

საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და
საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

ჰაჰა ეჭრისული

კოლხური ფსალმუნები

ტომი 21

2020

მთ. რედაქტორი

ანზორ ხაბეიშვილი

ტექნიკურ მეცნიერებათა
დოქტორი, პროფესორი,
საქართველოს მწერალთა,
მეცნიერთა და საზოგადო
მოდერნიზატორთა აკადემია „ქალდეა-
საქართველო“-ს აკადემიკოსი

© ვაჟა ეგრისელი, 2020

გამომცემლობა „**უნივერსალი**“, 2020

თბილისი, 0186, ა. პოლიბაოვსკაიას №4, ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversal@gmail.com

ISBN 978-9941-26-572-3 (ყველა ტომისთვის)

ISBN 978-9941-26-828-1 (21 ტომი)

* * *

ვაჟა ებრისელი დაიბადა ხოვის რაიონის სოფელ ხორბაში. ბანათლებით იურისტი და ინჟინერია. 1983 წელს დაამთავრა მოსკოვის მაქსიმ გორკის სახელობის მსოფლიო ლიტერატურის ინსტიტუტი. ორმოცამდე წიგნის ავტორია. თარგმნილი და ცალკე წიგნებად აქვს გამოცემული საზღვარგარეთის ქვეყნების ორმოცდაათამდე ახალგაზრდა პოეტის ლექსების მცირე ანთოლოგია – „ოქროს მტვერანი“, აღექანადრა სმირნოვა-კოზლოვას მონობრაფია – „ბრიუსოველი – ალიო მაშაჰვილი“, ფილორ ტიუტჩევის ლექსები და სხვა.

1993 წელს გამოვიდა პოეტის ათასგვერდიანი, ორი ათასამდე ლექსის მომცველი ერთტომეული – „იქმენ ნათელი“ ხოლო 2002 წელს საქართველოს რესპუბლიკის გამომცემლობა „მოლოდინმა“ გამოსცა ვაჟა ებრისელის „კოლხური უსალგუნავი“-ს ხუთტომეულის ათასზე მეტ გვერდიანი პირველი ტომი, როგელშიც ორიათასზე მეტი პოეტური ძმნიღება იყო დაბეჭდილი. 2006, 2007, 2008 წლებში გამოვიდა პოეტის მეორე, მესამე, მეოთხე ათას-ათას გვერდიანი ტომეულები, ხოლო 2011 წელს დაიბეჭდა პოეტის მესამე, 1575 გვერდიანი ტომი, როგელშიც 2500-ზე მეტი ლექსია დასტაბეული.

ვაჟა ებრისელის შემოქმედიბაზე ორმოცამდე მონობრაფიაა დაწერილი და ცალკე წიგნებად გამოცემული.

ვაჟა ებრისელი საქართველოს და მსოფლიოს რამდენიმე მცნიერებათა აკადემიის ნამღვილი წევრია... 2016 წლიდან საქართველოს გწერალთა, მცნიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმა-საქართველო“-მ და საქართველოს ეროვნულმა აკადემიამ დაიწმეს ქართული კოეზიის რაინდის, საქართველოს გწერალთა კავშირის, ვაჟა-ფშაველასა და ბალაკტიონ ტაბიძის პრემიების დაწერატის, ღირსების ორდენის კავალერის, ქართული კულტურის დესკანის მეღლისა და „ღიოსკურია 2005“-ის, მწვიღობის ოქროს პარსკვლავისა და მწვიღობის დროშის ორდენის გწლობელის, სახალხო პოეტის, საქართველოს გწერალთა მცნიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმა-საქართველო“-ს პრემიღნტის, საქართველოს ეროვნული და ფაზისის საერო-სამცნიერო აკადემიის ვიცე-პრემიღნტის,

ავსჯანმართის მმართველობა აკადემიის პრეზიდი-აკადემიკოსის, საქართველოს განათლებისა და საქართველოს ეროვნულ და სოციალურ ურთიერთობათა“ „კარპის“, „აიას“ აკადემიების ნამდვილი წევრის, ჩარბლის, ზუბიდიის, სობის, იყალთოს საპატიო მოქალაქის, ათას-ათას ხუთასზე მეტგვერდიანი ტომეულების „კოლხური უსალგუნების“ (ოცდაათიათასზე მეტი ლექსი) ავტორის – ვაჟა ებრისელის ახალი, რჩეული „კოლხური უსალგუნების“ ოცდაათტომეულის გამოცემა. გამომცემლობა „უნივერსალმა“ გამოსცა პრეზიდის ხუთასზე მეტგვერდიანი, უმაღლეს კოლიბრაფიულ დონეზე შესრულებული ტომეტი. 2019 წლის მიწურულს გამოვიდა „კოლხური უსალგუნები“-ს 100-ტომეულის პირველი ათი ტომი. დანარჩენმა 90 ტომმა (უკლებლივ) მისი სინათლე იხილა 2020 წელს. გამგადაბულია დასაბეჭდავ ვაჟა ებრისელის კლასიკური პოეზიის ანთოლოგიური, აბრეშევი, პრეზიდისაღმი მიძღვნილი ქართველი და უცხოელი პოეტების, მმართველისა და საჯოგადო მოღვაწეების (ათასამდე ავტორი) წიგნების (მონოგრაფიების), სტატიების, წერილებისა და ლექსების ოცტომეული და სხვ.

2020 წლის 16 ოქტომბერს გაიმართა ფაზისის (კოლხეთის) საერთო-სამმართველო აკადემიის საერთო კრება, რომელმაც პრეზიდენტის ვაკანტურ ადგილზე ღია კენჭისყრით ერთხმად აირჩია ამავე აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი, ცნობილი პოეტი, ქართული პოეზიის რაინდი, ქართული კულტურის დეკანი, „კოლხური უსალგუნების“ 100-ტომეულის ავტორი, იურიდიულ მმართველობა საპატიო დოქტორი, პროფესორი ვაჟა ებრისელი.

ბაზ. „საქართველოს რესპუბლიკა“,
2020 წლის 22 ოქტომბერი

ჰყავს მეუღლე – ბილდა სუხიშვილი (მწერალი) და ორი ვაჟიშვილი ზურაბი და დანი (ორივე იურისტი) და სამი შვილიშვილი – ვაჟა, ნატა და ლილი. იგი – მმცხრე შვილია (შვილი ძმა და ორი და).

პოეტის ასტრომული „კოსმიური პოეზია“

ვაჟა ებრისელის შესახებ დიდი ხნის წინაც ვწერდი: „რუსეთში აკაკის და ბალაქტიონს, ღმერთი არ მიუყენს რომ შებადარო. ბავხარ ზღვის დღვას და ნაზ სიონსაც, რომ აზანზარებს წუმად სამყაროს...“

ამჟამად, როცა პოეტის ზღაპრული კოსმიური „უსაღმუნებოს“ ჯერ არნახული, ჯერ არ ბაბუნელი, ხუთასზე, ათასზე, ათას ხუთასზე მიტბვერდინი „ბაჯალო“, ოქროს ყდაში ჩასმული, ოცდაათოქმეული წავიკითხე, ჩემი ძველი აზრი რადიკალურად უარყვავი და... დღეს ძველის ბასაბუნად ხმამაღლა ვაცხადებ: ვაჟა ებრისელი არც რუსთაველს, არც აკაკის, არც ბალაქტიონს და... არც მსოფლიოს, არც ძველსა და არც თანამედროვე პოეტს არა ჰბავს...

ის პრისტორიული კოლხეთის „ქუტაია“, არსის ჭალაში მგბარი მუხაა, რომელზეც ოქროს საწმისი ეკიდა (რომელიც ბერძენმა კი არა, პელაგმა იაზონმა მიღესთან ერთად რომ ბაიტაცა).

დიახ, კოლხეთის მითიური ხელწვივის, აიეტის ხელით დარგული, ის ურჩხულ მოღარაჟი მუხაა, რომლის ცადავვიდ ტოტეზე, პოეტმა ოქროს საწმისის „ბონის“ მაგიერ თავისი „კოლხური უსაღმუნებოს“ იბაგმიუვლომელი ასტრომული დაკიდა და ბაანოცხლა, მიძინებული, დავიწყების ნაცარმომილი, არა მარტო კოლხეთის, არამედ იმდროინდელი სამყაროს ოცდაათოქმეუტზე მიტ საუკუნოვანი მითებით, ლეგენდებითა და საოცრებებით დახუნდული ისტორია, რაც კომერსიდან მოყოლებული (ძვ. წ. აღ. VIII საუკუნე) არც ერთი ძველის, არც ერთ კალმოსანს არ ბაუკითები.

100-ტომეული... ძველის ბაჩნის დიდან, XXI საუკუნის რიქრაქამდე, ასეთი (5-6 სტრიქონიანი) ვილოსოფიური, რელიგიური, მითოური, ყოვლისმომცველი პოეზია, ჯერ-ჯერობით არავის შეუძენია დღამიწაზე...

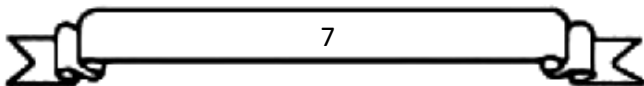
კოსმოსში კი...

დაბოლოს:

„აიეტის ზღაპრულ კოლხეთს, მტრობისა და სიძულვილის გგულეჟანი მისვლია... მათ იცინან იმ ოქმება დღამიწვის ისტორია“.

ბულნაზ ხარაიჭვილი

პოეტი, ბალაქტიონ ტაბიკის პრემიის ლაურეატი, ჯუმბერ ლეჟავას სახელობის მეცნიერებათა საერთაშორისო აკადემიის პრეზიდენტი

„ბულცივად უხეველი ყოველ ქებას, ყოველ ძაბებას.“

ა. პუშკინი

წინასიტყვაობის მამბიერ

(გაგრძელება)

და ასე მირიადი ფერებით ბრწყინავს ვაჟა ეგრი-სელის პოეტური სამყარო. მისი პოეზიის მძაფრი ზემოქმედების ძალას განაპირობებს ხელოვნური სირთულეებით დაუჩრდილავი ნათელი და კაშკაშა აზრები, პოეტური სემანტიკის სიახლე და სიუხვე. ღრმა შინაარსობრივი დატვირთვა და შეუდარებელი მეტაფორული სიმდიდრე. პროფესორი მერი ბადრიაშვილი ერთ-ერთ წერილში აღნიშნავს: „ვაჟა ეგრისელი – ესაა მოაზროვნე და მხატვარი, შემოქმედი, რომელიც ღრმადაა ჩახედული ცხოვრების გულისგულში. მის მხატვრულ კონცეფციას განსაზღვრავს ტრადიციის სიღრმისეული ცოდნა. თანამედროვეობის სწორად გაგებული შინაარსი, წარსულის პრაქტიკაც და მომავლის პერსპექტივაც“.

აკი ხატოვნად შენიშნავს პოეტი:

„მე ისევ ვდარდობ დედამიწას,
მოქსოვილს გზებით,
და ისევ ისე,
სიმაღლის და სიცოცხლის მჯერა.
ჩემი სურვილი
კვლავ ზის რწმენის
ღამაზ ბუდეში,
იბუმბლეება და ეზრდება ფრთები
და შორს გასაფრენ სივრცეებს ზვერაგს“.

(„ჩემი სურვილი“).

ვაჟა ეგრისელი თავისი შინაგანი მოწოდებით
წვდება ეროვნული ისტორიის შრეებს და მთელ მის
პოეზიაში ნერვიანად ფეთქავს ეროვნული პრობლემა,
დაფიქრება წარსულზე, აწმყოსა და მომავალზე. ადამიანის
რაობაზე. საზოგადოდ და კონკრეტულად
ქართველი კაცის ყოფაზე, სიყვარულსა თუ სიძულ-
ვილზე. სიკეთესა თუ ბოროტებაზე. პოეტი ნათლად
ხედავს რომ:

„ზღვა აქვე –
კარის მეზობლად სახლობს,
სულს ღოცვად
ხშირად აღავლენს ცაში.
მერე ნაპირთან დაღლილ ზვირთთა

ისმის ნადური...
და ნავში ჟონაეს წუხილი მლაშე,
თვალბნელი ღამის
და მებადურის“.

ვაჟა ეგრისელის ზღვათა პოეზიაში ვერ იპოვით დაღლილი სულის კენესას და ვაი-ვიშს. ეს უფრო შეძრწუნებული და აბორგებული, მაგრამ მარადიული სულის ყივილია. და ჩემი ღრმა რწმენით ზემოთ მოტანილი სტრიქონები მხოლოდ იმიტომ ხდება საჭირო, რომ რეალობას გაესვას ხაზი. პოეტი მთელი არსებით მიგვანიშნებს წუთისოფლის ხიდის გადალახვის აუცილებლობაზე, რწმენისა და ძალის აღდგენაზე და უნდა ვირწმუნოთ რომ კოლხეთიდან, აფხაზეთიდან, სამაჩაბლოდან, დადგება დრო და მოვა ის, ვინც ქვეყანას, ერს გადაარჩენს. აკი მოდიოდა კიდევ, როცა მამულს უჭირდა. ეს გმირის ძიებაა, და ამავე დროს რწმენა დიადი მომავლისა, როცა:

„ღამის ნაპირთან –
ზღვად ჩასული
მზისთვის ღოდინი,
სიშორის ტოტზე – ცა მოყვავილე,
და ჟამს ცისკრისას – შორეული,
ვითა ლეგენდა –
მამლის ყივილი,

ძროხის ბლავილი –
აღმოსავლეთით დილად შედგა“.

ეს რწმენა, ეს ყივილი მამლისა იძლევა სწორედ სილამაზისა და სიყვარულის იდეალებთან დაახლოების ჭეშმარიტ საფუძველს და პოეტის ლირიკული ექო უფრო თბება ერთგვარად და სულის ამ ბორგვას უაღრესად ლირიკული სტრიქონები ენაცვლება:

„როგორც პრომეთეს სისხლის წვეთები,
მიწის ხსოვნიდან
ამოენთნენ

ყაყაჩოები,
და ზეაწვდილი წითელ ქოლგებით –
მწვანე მინდვრები გადაირბინეს...
ხოლო ზაფხული,
ვნებააშლილ, შიშველ ქალივით,
ზღვის ბნელ სიღმეში შესულა და...
სხეულს იგრილებს“.

საზოგადოდ, სამშობლოს სიყვარულის თემა ქართული მწერლობის ერთერთი ძირითადი თემაა. ამ მოტივის წინ წამოწვევით ზღვათა პოეზიაში ვაჟა ეგრისელმა ოსტატურად გამოკვეთა ეროვნული პოზიცია, რადიკალური დამოკიდებულება დღევანდელი ქართული სინამდვილისადმი. აქვე მინდა შევნიშნო

რომ ვაჟა ეგრისელის მსოფლგანცდა სპეციფიკურია: „სამშობლოს მტერი ბნელში შეგლისე, ვაჟა ეგრისელ!“ პოეტის ამ განცხადებაში ისიცაა გასათვალისწინებელი, რომ კოლხი ჭაბუკის სიყვარულს სხვა საფუძველი აქვს, აქ უფრო მეტი ტკივილი დაჰყვება პატრიოტიზმის გრძნობას, აქ უფრო მეტად შეიგრძნობა ისტორიის სუსხიანი ქარი.

„კელაპტარივით ჩამქრალ დღეებს
ისევ ანთებენ –
ლაჟვარდოვანი სვეტ-თაღები
და გუმბათები.
კოლხური დამე –
გრძნეული
და სიზმარეული
თუთრჩელათი ისევ შეუვლის –
არყოფნის მაღალ აივნებზე
დამსხდარ აჩრდილებს“.

ვაჟა ეგრისელი ეროვნული მეობის აღორძინებას – წარსულის მნიშვნელოვან ღირებულებას უკავშირებს, მისი პოეტური საკურთხეველი მონოლითურია:

„წარსულში უცებ წინაპარმა
ხმალი იშიშვლა –
ასე მგონია, როცა იელვებს,

ზღვაში თვალს ახელს სასწაული
და ფანტაზია.

ქუხილი არა,
აიეტი და ფარტაზია,
ისევ ებრძვიან პონტოს პირას –
ბიზანტიელებს“.

ზემოთ აღვნიშნე – ლირიკული ტონი თანდათანობით უფრო თბება-მეთქი და სწორედ ეს სიტბო იმ სინათლიდან მოდის, რითაც მაინც მდიდარი იყო ჩვენი თვალწარმტაცი საქართველო, თუნდაც უკიდურესი ძნელბედობის ეამს.

„თმაგაბურძგვნილი, შავი და ცივი,
ღამე მახსენებს კოლხეთის წარსულს,

გამკრთალი ელვა
– შეცხადება მეგრული დედის,
რომელსაც უცებ,

მოსტაცეს შვილი,
გადამთიელმა ყურსაღარებმა.
და მოდის ქარი სიშორის ტოტით
და მარტო ვრჩები ღელვასთან და
წარსულის ქართან.

კივილი...

მოთქმა...

შეცხადება...

სისხლი და ცრემლი...
სხვა არაფერი... არაფერი

სიბნელის გარდა“.

(„წარსულის ქარი“)

როცა ეს სტრიქონები წავიკითხე ყურში ჩამესმა ჩვენი დროის დიდი მოქანდაკის ელგუჯა ამაშუკელის სიტყვები, რომელიც მან პოეტის 60 წლის იუბილეზე წარმოთქვა. (ფაზისის მეცნიერებათა აკადემიის შეხვედრაზე). “ზის მაგიდასთან სიჩუმის სკამზე და ულამაზეს დღეების თვლაში აყოლებს ფიქრის აქატს და მარჯანს, და გაოცებული დედამიწას ჩასცქერის თვალში და ცისკენ მზირალ საუკუნეს უსინჯავს მაჯას“ – ეს იმ კაცის განცდაა, რომლის გულის სამზერად და თვალის დასანახად უზენაესს იმდენი შესაცნობი სავსე ფერებით დაუხუნძლავს მისი სიცოცხლის ხე, რომ მკითხველს აიძულებს ირწმუნოს ღვთისმკვიდრი ფერების უსასრულობა და სასწაული“.

„ქართულ პოეზიაში ძველი დროიდან მოყოლებული ჭარბობს პატრიოტულ თემაზე დაწერილი ლექსები. და აქ, ამ სფეროში თითქმის ყველაფერია თქმული შედეგების სახით. მაგრამ ვაჟა ეგრისელი ახერხებს შექმნას პატრიოტული ღირიკის უმნიშვნელოვანესი ნიმუშები. მრავალთავან ერთი უნდა გამოვარჩიოთ:

„რვა საუკუნის მერე მოველ კოხთაგორასთან
და სამშობლოსთვის აგიზგიზებულ –
მამულიშვილთა ერთგულების კოცონზე
ვობები.

არ ჩანს ცოტნე...

არც გაგელი...

და არც ჯაყელი,

შეთქმულებივით ისევ სდუმან მოსუცი მთები
და უჩანთ თოვლის თეთრი საყელო“.

(„კოხტასთავთან“)

ამ ლექსში ძალუმად გვხიბლავს აზრის სიღრმი-
სეული სტრუქტურა, რიტმული სისტემის ორიგინა-
ლობა და ემოციური მხარე. ლექსის ლირიკული გმი-
რი თანაგამცდელია რვა საუკუნის წინათ დატრია-
ლებული ტრაგედიისა. ლექსის მეორე სტროფი ნაღ-
ვლიანია. ავტორი თავის თანამედროვეებში ვერ ხე-
დავს იმ ზნეობრივ სიმაღლეს, რომელიც კოხტაგო-
რის გმირებს გააჩნდათ. ამიტომაც ამბობს ნაღვლია-
ნად პოეტი: „არა ჩანს ცოტნე... არც გაგელი... და
არც ჯაყელი-ო“!

ასეთ შემთხვევაში ვინ იცის, ეგებ გაწყდეს ბეწ-
ვის ხიდი და ამიტომაც არაა გასაკვირი პოეტის სევ-
დიანი კილო, ორიგინალური პოეტური ფორმით რომ

აცხადებს: „სამშობლოსათვის აგიზგიზებულ მამულიშიერთა ერთგულების კოცონზე ვთბები“.

ზემოთმოტანილი ლექსი კიდევ ერთი ნაღვლიანი მეტაფორაა ჩვენი ლიტერატურისა, მაგრამ ამ სევდანაღველს თან სდევს იმედის ნაპერწკალიც, რწმენა იმისა რომ მუდამ გაიმარჯვებს ამადლებული აზრის სიდიადე. მე მომწონს მისი უნარი, ორიგინალურ მხატვრულ ფორმაში მოქცეული ღრმა კრიტიკული აზროვნება, მაღალი ინტელექტი და განუმეორებელი სტილი, რომელიც ასე დამაჯერებლად მოქმედებს მკითხველზე და ალბათ ამიტომაცაა, რომ ვერისეფლის ფიქრის სიღრმე იმდენად შთამბეჭდავია რომ სულიერი გაუცხოებით დაღმადანსმულ ამ ეპოქაში მკითხველს აზროვნებისათვის განაწყობს და ასწავლის სილამაზისაკენ დაუოკებელ სწრაფვას...

ვაჟა ვერისეფლის ზღვისადმი მიძღვნილ ლექსებს ეგზოტიკური სურნელი დაჰკრავს, მისი გემები, ნავები და ხომალდები სიყვარულისა და სილამაზის, მშვენიერების მაძიებლები არიან და მათი გამოჩენა პოეტის სულში ჯადოსნურ ფიქრებს აღძრავს. ზღვისა და მისი გარემოს რომანტიკული აღქმის ჭეშმარიტი სურათია შემდეგი ლექსი:

„სიჩუმეს მძევლად დაფუტოვე ოდა
ფიცრული,
საგზლად ვიკმარე თავორი და

ბრძენი ოვიდი
და შენთან, როგორც ძმად შეფიცული
ზღვაო მოკვდი,
შენზე ძლიერს ვის ვიპოვიდი.
მზისებრ დაგყურებ მაღალ
მიზნიდან,
კოცნი შენს ტალღებს,
ვით მშობლიურ მიწა-აყალოს,
შენც მიწასავით გულში მიკრავ,
შენსკენ მიზიდავ,
უსაზღვროება და სიცოცხლე
რომ შემაყვარო“.

„სიტყვიერი ფერწერა, სიტყვიერი პლასტიკა მხატვრულობის უდიდესი კომპონენტია, მაგრამ მხოლოდ სიტყვა, მხოლოდ მხატვრულობა, მხოლოდ სახე დიდ ლიტერატურას ვერ ქმნის.

საბედნიეროდ ლიტერატურის განმწმენდელი არსი, გატაცებათა დაძლევა – დაურევბაა პოეტური სიტყვის ძალით“ – აღნიშნავს პროფესორი მერი ბადრიაშვილი წერილში „პოეტის კვართით დაბადებული“.

ვაჟა ეგრისელის პოეტური ხატები და მეტაფორები ჩვენს ცნობიერებაში შემოდის როგორც ახალი, თვითმყოფადი, ხელისშესახები ფერწერული სურათები, მისი მხატვრული სამყარო თავის გამოსხატულება-

ში ის რწმენაა, რომელსაც დრო ვერაფერს დააკლებს, რადგან როგორც ავტორი ამბობს:

„ჩემი რწმენა მუდამ მიიწევს ცისკენ –
ბუხრიდან ამოსულ კვამლივით ამაყი“.

აქვე თავს უფლებას მივცემ ვრცლად მოვიტანო მწერლის და მეცნიერის, პროფესორ რევაზ მიშველაძისეული შეფასება, რომელშიც მეტად კონდენცირებულადაა ჩატეული პოეტის შემოქმედებითი თავისებურების დახასიათება:

„კვაჟა ვერისელმა წლების განმავლობაში მიგვაჩვია თავის ლექსს. ეს გახლავთ აღმოსავლური მინიატურული ნახატივით მცირე ზომის, მეტაფორითა და დრამატიზმით დამუხტული პოეტური ჩანახატი. პოეტმა ამ ფორმის ერთგულებით მოახერხა თანამედროვე მკითხველის განწყობილებებთან მისადაგებელი და თავებრუდამხვევი სინქარით დაღლილი მოქალაქისათვის ადვილად აღსაქმელი თითოსტროფიანი ლექსით მშვენივრად მოეტანა ჩვენამდე თავისი პოეტური სათქმელი. ნატიფი ხელწერითა და ნათელი სახეებით ჩამოქნილ-ჩამოგვირისტებული სხარტი სტრიქონები თითქოს ლიტერატურული ქამანდი გახლავთ უეცრად რომ შეგაჩერებს, თავისი სიმოკლითა და ლაპიდარულობით ყურადღებას რომ მიგაქცევენებს, მერე უაღრესად თანადროული და ეროვნული

აზროვნებით გაიძულეებს ჩამოჯდუ და პოეტის ფიქრი გაიზიარო, მის სტრიქონებთან ღამე გაათიო“.

ზღვის ლექსები გამოხატავენ პოეტის საკაცობრიო ტკივილებს. ამ ლექსებით ვაჟა ეგრისელმა ნათლად გვაგრძნობინა ბუნებისა და ადამიანის ცოცხალი კავშირი. ეს ლექსები უფრო მეტად ქართველი პოეტის სულის აღსარებაა. ცხოვრების აზრია და როგორც ბატონი აკაკი გელოვანი ბრძანებს:

„იქმენ ნათელი“ – ესაა ღაკონური პოეზიის უზარმაზარი წიგნი, ფერადი მოზაიკა, ერთგვარი მოგზაურობა და მკითხველი უთუოდ იგრძნობს, რომ მისი თანამგზავრია ქართულ სამყაროში გადმოსული ეგრისის მსგავსი ჰელიკონის ჭალების მუზა“.

როცა ვაჟა ეგრისელის ზღვის ლექსებს ვკითხულობ, ვგრძნობ როგორი ფაქიზი და იღუმალებით სავსეა ეს ლექსები. პოეტისეული მეტაფორები ჩემში უცნაურ ასოციაციებს აღძრავს:

ვკითხულობ ამ ლექსს და თითქოს წმინდა ტაძარში ვარ, ვხედავ როგორ ეშვება ნათელი. უნებურად თითქოს არიადნეს ძაფში გავები, მაგრამ არა, მწვიდლობიანად მივატანე დასასრულს, რადგან ყველაფერი უფლის ნათლითაა გაცისკროვნებული და მინც:

„და ტანჯვის მძიმე გრდემლზე გღია
პოეტის სული,

უამი მჭედელი –
მზის უროთი კვერავს და კვერავს“.

ეგრისელის პოეზიაში გაცნობიერებულია სიკვდილის რაობა სიცოცხლესთან ერთად. სიკვდილზე ფიქრი სულის, ხელოვნების მარადიულობაზე აფიქრებინებს პოეტს და საღვთო ბილიკებით სიარულს შთააგონებს. მისი ლირიკა და კერძოდ ზღვის ლექსები დაუოკებელი წყურვილია სიცოცხლისა და უამრავ კითხვას ბადებს. პოეტს სწამს სიცოცხლის მარადიულობა, რომელიც მატებს ძალასა და ენერგიას – დაძლიოს შიში მოახლოებული სიკვდილისა, რათა იზეიმოს სულის დღესასწაული. სიცოცხლის ინსტიქტის აღიარება. პოეტის რწმენით იმისათვის, რომ დაბრკოლებები გადალახოს, რომ სძლიოს ბოროტება, მას უღვდამუღლებელი წყაროა ზღვა. პოეტი ზღვას შეეფიცა და ზღვაც გულში იკრავს „მმადშეფიცულს“, რათა უსაზღვროება და სიცოცხლე შეაყვაროს.

ვაჟა ეგრისელისათვის უმთავრესი მიზანი სიკვდილის წინაშე გამოცდის ბრწყინვალედ ჩაბარებისათვის მზადებაა. ამიტომაცაა რომ:

„მწვანეს იცვამენ გაზაფხულები,
თეთრად ჰყვავიან ზამთრის ბალები...“

არრა ატყვიათ წუთისოფლის კვამლთა და ბოლ-
თა

ჩვენ შეიღნი მისნი სიცოცხლედ ვხმობთ იქ
ნაცემ ბოლთას“.

ცნობილი ჭეშმარიტებაა, რომ მსოფლიოს ყო-
ველ დიდ შემოქმედს უცდია მიღმური სამყაროს
ფარდის გადაწვევა და ლანდეთის იღუმალებათა შეც-
ნობა. ამ ძიების მიზანია შემეცნების გაფართოება,
რადგან ჩვენ უცნობისა და დაფარულის ძიებისას
უფრო უკეთესნი, უფრო მხნენი და ქმედითნი ვხვდუ-
ბით“. პოეტისათვის მთავარია ადამიანური სამყაროს
ღირსეულობის შეგრძნება, რის შემდეგაც ედება ფა-
სი სამშობლოსა და მის თვალწარმტაც ბუნებას. ვა-
ჟა ეგრისელი ისწრაფვის გაუსწროს დროს, მოას-
წროს ლამაზი ფერებით უხილავის ნახვა და გან-
გვაცდევინოს სამყაროს შეგრძნების დიადი საიდუმ-
ლოება:

„გრიგალი,

– არა

წუთისოფლის ქრიან ქარები.

იჩქარი?

არა!

მე არსად არ მიმეჩქარება.

მაშ?!

– ქალბატონი დრო მახქარებს“.

ამ ვარაუდში ადამიანური არსებობის, რაობის პროტისეული კრელოა გამუდმდებელი. ცნობისმოყვარეობა და გაოცების უნარი – აი ჩვენი არსებობის, ჩვენი სასიცოცხლო ენერჯის ორი უმთავრესი ბიძგი და სტიმიული.

კ. გამსახურდიამ სიკვდილს ჩვენი ცხოვრების იდუმალ ეტრატზე აღბეჭდილი მეშვიდე ბეჭედი, ჩვენი სულის უკანასკნელი წრთობა, უკანასკნელი ომი, მოუცილებელი მებაჯრე უწოდა.

„მთელი ამქვეყნიური სიბრძნის, მთელი ჩვენი ბჭობისა და მსჯელობის საბოლოო დანიშნულება ის გახლავთ, რომ გვასწავლონ თუ როგორ დავადწიოთ თავი სიკვდილის შიშს“ – წერს ფრენს ბეკონი.

სიკვდილთან გაბედული თამაშით, მისი საიდუმლოების ამოცნობის მძაფრი სურვილითა და გამუდმებული დგომით უკანასკნელ ზღვართან ვაჟა ეგრი-სელმა გაიშინაურა სიკვდილი და დაამარცხა შიში, რომელიც თან სდევს სიკვდილის განცდას, იმ რწმენით, რომ სიცოცხლეა თავად სიკვდილის მკვლელი.

„შენ გენაცვალე, დიდო სიცოცხლე,
გულში რომ გვიკრავ
ღვიძლ დედასავით,

თუმცა გზადაგზა მწუხარების გვიხველტავს
ეკალი
და დღე და ღამით სადღაც დასავლით –
მიგვარბენინებს აქ – არყოფნის ქარი
ხელმკლავით“.

ვაჟა ეგრისელს ღრმად სჯერა ბეწვის ხიდით
სიკვდილის გაღმა გასვლა. პოეტი გონიერი სიცოც-
ხლის იდეას განადიდებს, რამეთუ:

„დროებით მხოლოდ სიყვარულმა
უნდა დაგვათროს,
შემოვატაროთ დედამიწას თვალი ფხიზელი,
ვიყოთ ფხიზლები, –
სანამ ღამაში სიცოცხლიდან
დაუკითხავად,
ღამაზ სიკვდილში გადავიზრდებით“.

იმქვეყნიურ, ზეციურ საქართველოსთან შეხვედ-
რას ყველა თავისებურად აღიქვამს. ზოგი იქ სინათ-
ლითა და ვარსკვლავებით, ცისარტყელებით განათუ-
ბულ მთელ სამყაროს ხედავს, რომელიც ადამიანს
სიყვარულით, სიხარულით ავსებს.

აკი ედგარ პოსათვის სიკვდილი წითელი ფერი
იყო, მომხიბლავი და მომწუსხველი, მაღარმესთან

ოქროსფერი, ვერდენტთან მზისფერი, ტ. გრანელთან
კი ცისფერი.

ვაჟა ეგრისელს თავისებური იმპევენიური სამყა-
რო აქვს, მას იმპევენადაც თავისი ვარსკვლავი, თა-
ვისი მნათობი ეგულება, რომელიც თვალს ჭრის და
იქ საუფლოში ესმის ანგელოსთა ციური გალობა...

უნებურად გრიგოლ ხანძთელი გვახსენდება, რო-
მელსაც გარდაცვალების დროს ესმოდა „სიხარულის
ხმა“.

ციალა მუსხია

ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი,
პროფესორი, აფხაზეთის მეცნიერებათა
აკადემიის აკადემიკოსი.

*ნაწევები წიგნიდან – სასწაული და ფანტაზია
(ფიქრები ვაჟა ეგრისელის პოეზიაზე)*

გაგრძელება შემდეგ ტომში

* * *

სამყარო რომ შეარყიო,
მიდი,
ერთხელ კიდევ სცადე:
სივრცე დასცე ხმა – მეხური.
მერე მეთერთმეტე ცამდე,*
აჰყევ მნათთა მოოქროვილ
საფეხურებს.

1989

---

* მეთერთმეტე ცა – სადაც მხოლოდ
სინათლე და ღმერთია

* * *

მოგწყინდა ყოფნა დედამიწაზე,
ცად ხეტიალი
შეებას განიჭებს,
სივრცეები ცივ ხელებს გართმევენ.
გადააბიჯე მთვარის –
კარიბჭეს
და მეცხრე ცისკენ მიემართები.

1965

* * *

შორ წარსულის ნისლში
რომ ჩანს,
მთვარე არა, ბაბილონის გოდოლია,
ვარსკვლავები – ხეებია არყების.
კაცის ყოფნა –
შემოდგომის ფოთოლია;
ჩამოივლის ქარი და მას გაყვება.

1983

გამოცხადება

„მეფე ფარნავაზს მზის სახით
გამოეცხადა ღმერთი“.
„ქართლის ცხოვრება“.

უღმერთობას ჩივიან,
ამიტომაც ვცხარდები!
და ბევრიც რომ მედაონ!
მწამს ღვთის გამოცხადების,
ვით ბიბლიურ
გედეონს.

1962

* * *

ეს ქათათა ღრუბლები –
შემოსილი სინათლით,
თითქოს უფლის წვერია.
და ვით ბერებს ათონის,
პეტრიწის და სინას მთის,
„კოლხური ფსალმუნები“,
სულ ღამით გიწვერია.

2006

მოვა დიდება

არსთაგამრიგეს მაღლი შეწირე
და ანგელოზებს უთხარ
„ოსანა“.

რადგან თენდება და არ ბინდდება.
შენ ნუ იჩქარი,
გვირგვინოსანი,
თავისი ფეხით მოვა დიდება.

2005

ჩე გოლა

რომ წუთისოფლის შარაზე,
რამზეს მეორის ეტლივით,
ათასწლეულებს ეგორა.
კოლხურ ცას –
„გრაალს შესტირის,
მისი მშობელი „ჩე გოლა“.*

1964

---

* ჩე გოლა (მეგრ.) – თეთრი მთა.

ლევან II დადიანი

„ხელმწიფეთა ხელმწიფე დადიანი
ლეონ, ყოვლისა საქართველოს პატრონი“.
ცაიშური გუგენი.

ვით ლამბრეტი და კასტელი,
ბევრი სხვაც ხოტბას
ასხამენ
და დიდ ცოტნესაც ადრიან –
„ხელმწიფეს ივერიისას“
ლევან მეორე დადიანს.

1996

ისევ კოლხეთის მისტერია

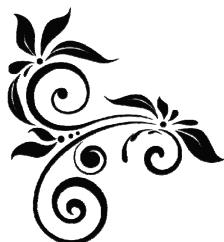
ათასწლეულების მერეც,
სიტყვა აღარ იცვლის იერს,
ასე სჯერა ჰანს გზენგერს და
დიოდორე სიცილიელს:
რომ პირველად კოლხეთს იშვა
მისტერია,
ცას რომ იტევს
და არა რომს და ეგვიპტეს.

1978

* * *

იქ დავიდებ საცხოვრისს,
ჩანგითა და კითარით,
სადაც საუკუნენი
მიჰქროლავენ წამებად.
სანთელს ვუნთებ სამებას,
ვითარც ერთს.

* * *

წარსულ უამთა მზის სარკეში,
ედემიდან განდევნილი,
თმაგაშლილი მოჩანს ევა...
მე, ვით ადამის ძე – სეთი,
ანდა სამოთხეში შევალ,
ან მომელის ჯოჯოხეთი.

2001

არყოფნის გიხდება მოცდა

ყოფნისთვის კი არა,

ეხლა,

არყოფნის გიხდება მოცდა.

მადღმფენელს, სულისთვის ამოს,

მეცხრე ცის მინდორზე ლოცავ,

კირკესი კი არა,

სხვა მოღს!

1989

* * *

იდუმალებით სავსეა ეგვიპტე,
მაგრამ კოლხეთი
სხვა რამეა,
სამყარო რომ უდგას თვალებში.
შენი პოეზია –
სავანეა,
„ფილოსოფიური ქვით“ ნაღესი.

1970

სამება

იქ სადაც სინათლე მეუფობს
და აღარასოდეს ღამდება,
გზას რომ სიშორის
აუდის აღმური,
ხატება იქ იღანდება:
გრაალის, საწმისის,
კოლხური ფსალმუნის.

1993

* * *

ქარის ხოპებით რომ მიაპობს
ცის ოკეანეს
მთვარე –
ჩემი პაპის – პაპაა.
ელვით დაჭრილი და დაკრუნხული,
წამოიმართა ზღვა,
ვით ურჩხული
და დაელირა მშობლიურ ცას
ჩასაყლაპავად.

1981

* * *

შორ წარსულის ნისლში
რომ ჩანს,
მთვარე არა, ბაბილონის გოდოლია,
ვარსკვლავები – ხეებია არყების.
კაცის ყოფნა –
შემოდგომის
ფოთოლია;
ჩამოივლის ქარი და მას გაყვება.

1983

კო რ ი ბ ა ნ ტ ე ბ ი

ყოველ შაბათს,

ყოველ კვირას,

მუხლმოყრილი პონტოს პირას,

ზის მოხუცი ოლიფანტე

და წარსულში აყურადებს:

თარხონსა¹ და

კორიბანტებს².

1962

---

¹ თარხონი – ქუხილის ღვთაება ძველ კოლხურ პანთეონში.

² კორიბანტები – მფარველი ანგელოზები.

* * *

ეს ქათქათა ღრუბლები –
შემოსილი სინათლით,
თითქოს უფლის წვერია.
და ვით ბერებს ათონის,
პეტრიწის და სინას მთის,
„კოლხური ფსალმუნები“,
სულ ღამით გიწვერია.

2006

მოვა დიდება

არსთაგამრიგეს მაღლი შეწირე
და ანგელოზებს უთხარ
„ოსანა“.

რადგან თენდება და არ ბინდდება.
შენ ნუ იჩქარი,
გვირგვინოსანი,
თავისი ფეხით მოვა დიდება.

2005

ჩე გოლა

რომ წუთისოფლის შარაზე,
რამზეს მეორის ეტლივით,
ათასწლეულებს ეგორა.
კოლხურ ცას –
„გრააღს შესტირის,
მისი მშობელი „ჩე გოლა“.*

1964

---

* ჩე გოლა (მეგრ.) – თეთრი მთა.

* * *

უფლის ხელებით ნაგებს,
რომ შეაფაროთ თავი:
პარიზს,
რომსა თუ ვერსალს,
მაინც ძვირფასო,
სიკვდილს,
ვერო გაექცევით ვერსად.

1974

ისევ კოლხეთის მისტიკა

ათასწლეულების მერეც,
სიტყვა აღარ იცვლის იერს,
ასე სჯერა ჰანს გზენგერს

და
დიოდორე სიცილიელს:
რომ პირველად კოლხეთს იშვა
მისტერია,

ცას რომ იტევს
და არა რომს და ეგვიპტეს.

1978

* * *

იქ დავიდებ საცხოვრისს,
ჩანგითა და კითარით,
სადაც საუკუნენი
მიჰქროლავენ წამებად.
სანთელს ეუნთებ სამებას,
ვითარც ერთს.

* * *

წარსულ უამთა მზის სარკეში,
ედემიდან განდევნილი,
თმაგაშლილი მოჩანს ევა...
მე, ვით ადამის ძე – სეთი,
ანდა სამოთხეში შევალ,
ან მომელის ჯოჯოხეთი.

2001

არყოფნის გიხდება მოცდა

ყოფნისთვის კი არა,
ეხლა,
არყოფნის გიხდება მოცდა.
მადლმფენელს, სულისთვის ამოს,
მეცხრე ცის მინდორზე ლოცავ,
კირკესი კი არა,
სხვა მოღს!

1989

* * *

იდუმალებით სავსეა ეგვიპტე,
მაგრამ კოლხეთი
სხვა რამეა,
სამყარო რომ უღვას თვალებში.
შენი პოეზია –
სავანეა,
„ფილოსოფიური ქვით“ ნაღესი.

1970

სამება

იქ სადაც სინათლე მეუფობს
და აღარასოდეს ღამდება,
გზას რომ სიშორის
აუდის აღმური,
ხატება იქ იღანდება:
გრაადის, საწმისის,
კოლხური ფსალმუნის.

1993

* * *

„მინაწერი „კოლხური ფსალმუნების“
ათასხუთასზე მეტ გვერდიან მესხეთე ტომზე.

მორჩა,

სიბრძნის მზე ამობრწყინდა –
თითქოსდა წადილი აისრულე,
რადგან, ვით დავითის „ფსალმუნებიდან“
ათასწლეულებით დაისრული,
„კოლხურშიც“ ხმა ისმის
ქეიბურთა,
უცხო რამ, აპოკალიფსური.

1996

ტრანსცენდენტური*

დღე და ღამე, –

შენი ოქროს ფრთებია
და სამყაროს ატოლებ.

მზე და მთვარე, ვით ნიშა და ნიკორა,
უამთა ურემს –

შენმა ხმებმა შეუბეს.

ქართულ სიტყვის შენ ხარ იმპერატორი,
სული წმინდა...

და ცხრავე ცის მეუფე.

1999

---

* ტრანსცენდენტური (ლათ.) – რაც საზღვარს სცილდება, შემეცნებისთვის მიუღწეველი.

* * *

ცას რომ წედებოდა წვერით
ოდესღაც,
ცნობადის ის ხე ისევ ირხევა:
კავკასიონის დიდი მთები
ტიტანს ელიან.
აიეტის კოლხეთი კი – ძველი ციხეა,
სამეგრელო –
საქართველოს ციტადელია.

1962

ისევ გამოცხადება

ორი ათასი, ვით წამი
გაქრა და...
მთაზე სიონის,

ისევ ისე დგება კრავი.

მისდგომია მზე კარებთან.

ვარსკვლავები ქნარს უკრავენ,
ვისმენ ჰანგებს მექნარეთა.

1979

* * *

ადამიანიც რწყულდებოდა
საქონელივით,
სანამ გონებამ ზარი დარეკა,
მენდელევთან და სხვაა ჰალევთან.
ადამის ძეს კი ხომ ათასი
წელი არ ეყო,
სანამ წყაროს წყალს პეშვით
დალევდა.

2009

* * *

პონტოსა და ფაზისის პირ
ადრე მცხოვრებ
კოლხ-ლაზ-ჭანებს
იხსენებენ...

ესიზმრებათ,
ათასეულ წლების მერე,
სამეგრელოს კოხტა ჭალებს.

1988

* * *

(ვარიანტი)

ვითარც ადრე,
აღსავლიდან,
როგორც სიბრძნის ქარიშხალი,
„ღაზელების“ ჰქერის სამუმი:
ელ არაბის,
ხაიამის,
საად, ჯაღალ ედ-დინ რუმის.

1971

* * *

გადაიქროლეს ყრმობის ქარებმა,
გათავდა,
მორხა უამი გამოცდის.
სიცოცხლით მთვრალი,
სიცოცხლეს მღერი.
ჩამოიფერთხე წელი სამოცი
და აი, ახლა,
სამოცდაათის –
გაცვივა მტვერი.

2008

* * *

მოსველი,
შეგშენის,
კაცური საღამი.
რადგანაც ცხოვრება
შექმენი შენ, შენი,
ვით გრიგოლ პალამამ.

2007

* * *

ცაში ანგელოზები,
აეს და კარგს ვერ
არჩევნ,
მიწაზე არ ეტევა –
ოქრო,
ვერცხლი,
ფარჩები.
ბოლოს ქვეყნად ყოველი,
ყველას ოხრად დარჩება.

2009

* * *

ახლაც,
ავისმდომის ლანდი,
საქართველოს მინდორ-ველად,
დაჭიხვინებს, როგორც კვიცი.
და ქართველი ისევ ელის,
სმაღზე სისხლის
წითელ სიცილს.

1989

* * *

უფარს ნორჩი სიცოცხლე,
ბებერსაც არ თაკილობს
სახით –
ნიანგს მიაგავს
და სიკედილი ნიადაგ
ყველგან ეძებს
საკბილოს.

2007

* * *

ვით ჩინელს და ინდოელს,
კარგად მოეხსენება,
ხორგელსა თუ
ანაგელს,
რომ ცა-მათი ღმერთია
და ბედსაც ის
განაგებს.

1977

* * *

დაუტოვიათ უამთა სინესტე
და გადუვლიათ ღრუბლებს
შაოსანთ.

მაინც სიშანის მთაზე ისევ
ელის სინ ესი¹,
„დარდის ეკლებზე მძინარ
ჰაო „ანს“².

2001

1,2 – ჩინელი პოეტები.

* * *

ლოცვის ატლასით მოსილი,
ენუკვი შენ უფლის ოროს¹.
სხვები კი სინდისმა ჰქენჯნონ
შენ,
ცაში მთიებთან ცხოვრობ
და არა მიწაში,
ვით ჰენჯო.²

---

¹ ორო (მეგრ.) – ჩრდილი.

² ჰენჯო – იაპონელი ეპისკოპოსი (IX ს).

* * *

ჩვენი ბედისწერის ძაფს,
მზის ცხელ გვერგვზე
ართავს ცა.

მაგრამ თუკი ვიმარჯვეთ
და სიკვდილსაც გაუთასმავთ,
მაშინ წელს ასს,
არა,

ჩვენ ვიცოცხლებთ ათასსაც.

2007

* * *

ვარსკვლავები –
ანგელოზებია,
მთვარე კი არა,
მხოლოდ მზეა – ღმერთი სრული.
ჩვენ ერთი ვართ და ღელვას
არ ვიშლით.
მე და ზღვას გვიღვას ერთი სული,
ცით გადმოსული
სული ქარიშხლის.

2005

* * *

აქ არყოფნის ტოტზე მჯდარი,
შაშვივით თვალდახუჭული,
დღენიადაგ ყოფნას გალობ,
რომ რეკს, დამის მზის ზარია.
და შენ იცი,
ეს საწუთრო –
სიზმრის,
სიზმრის –
სიზმარია.

1966

* * *

ამ ციხევეშეთში,
ნეტავი რა უნდა გიკვირდეს,
როცა ადამიანს
სიცოცხლე,
თავისი ფეხით რომ მიჰყავს
სიკვდილთან.

2006

* * *

ზღაპრებში და ლეგენდებში,
ეჰ, რამდენი მიძინია.
და სიზმრებში მინახია
„დაო ღე“¹ და „შიძინია“²
ისე, როგორც „კოლხურ ფსალმუნს“,
მზე შევნოდათ მზის ძირიანს.

1992

---

¹ „დაო ღე ძინი“ – წიგნი მზისა და ხათროებისა (ჩინური პირველი პოეტური ძეგლი (VI ს. ჩვ.წ.ა.)

² „შიძინი“ – ჩინური ხალხური შემოქმედების უძველესი ძეგლი.

* * *

(ვარიანტი)

მოვა ამქვეყნად...

და ძე ადამის,

ყოფნა არ ყოფნის დღეზე არ მსჯელობს.

თუმც...

ვითა ბრძანებს

მიქელ ანჯელო

სიკვდილი ხსნაა...

სიცოცხლეა კაცთა

სასჯელი.

2003

ტოვებ „უპანიშადებს“

ცათა იდუმალების

გწვავს და გბუგავს
აღმური,

მაგრამ ვიღაც გამშვიდებს

– ტოვებ „კოლხურ ფსალმუნებს“,
როგორც „უპანიშადებს“*.

2001

---

* „უპანიშადები“ (სანსკრ.) – საიდუმლო მოძღვრება და-
წერილი ლექსად და პროზად (VIII-VII ს.ჩვ.წ.ა.)

* * *

ეამთა ცხრაკლიტულში,
შენ რომ მიგიგნია –
წიგნი „იქმენ ნათელი“
უშქარ ღამენათევი,
უფლის წიგნთა –
წიგნია.

1993

მცხეთაში ჩანიანის ბახსენება

სადღაც ცის სიღურჯეში,
მთვარე წელში მოხრილი,
ფეხმოდრეცილ ჩანს იად.
ფუ ჯუს¹ მოჰგავს – თბილისი,
და მცხეთა კი – ჩანიანს².

1983

---

¹ ფუ ჯუ – ჩინეთის ძველი ქალაქი.

² ჩანიანი – ჩინეთის უძველესი დედაქალაქი.

* * *

ზეცა –
იესოს ტანია,
მთიები – სისხლის წვეთები,
მთვარე –
ნაღახვრი იარა,
რომელმაც სივრცე დანისლა,
იმ ერთმა გამოიარა
ბნელი,
მზიანი დამისა.

1978

ბარენცის ზღვა

აქ განისვენებს რუალდ ამუნდსენ
და ქარიშხალად აქ ბობოქრობს
სული ნობილეს –
ზვირთებად ცისკენ ხელაპყრობილი,
არ ჩანს “ლატამი”
ლურჯი ფსკერი რომ
დაამძიმა
და ზღვა ხშირ-ხშირად მოდის ნაპირთან
და ეუბნება მიწას სამძიმარს.

1964

* * *

ვარსკვლავები –
გულწითელა ჩიტებია,
მთვარე-დათოვლილი კაკანათი,
სადამო ბავშვებს რომ
დაპირდა,
ნეტავი რა აქვთ საკამათო,
ამ ტალღებს,
იმ მწვანე
ნაპირთან.

1996

მთები

როცა ცადაწვდილ ვუმზერ მწვერვალებს,
ვშიშობ,

მზერა არ დამიელამდეს,

რადგანაც მათში –

ვჭვრეტ რუსთაველს,

დანტეს,

გოეთეს,

მარად ფიქრიან სიხუმეში მღვარი

ყელამდე,

მთები,

ო, როგორ ჰგვანან პოეტებს.

1991

* * *

მოფრინდება და ფასკუნჯი
ზოგჯერ ზღაპარში
მიტაცებს,
ფრთებზე ცეცხლმოკიდებული,
მაშინ ამ ცოდვილ მიწაზე –
თავი მეუფედ მებუღვის.

1999

ბუხარი

მკვალავებ გადახვეულ ქედებს,
დამღვართ ზამთრის ქარ-წვიმაში,
ერთმანეთი არ ეთმობათ,
ყინვის პაწაწინა რქებით –
ხტიან წყლები არჩეებივით,
ელოდება ტყეთა ნობათს –
ბუხარი პირდაფჩენილი.

1961

* * *

ცა –

პოეზიის მოჭგავს სადამოს
და მთები ფეხისწვერზე იწვევენ,
რომ დედამიწა კარგად ისმენდეს:
სახე გაბადრულ მოვარის შეძახილს
და ვარსკვლავების –
ცეცხლისმფრქვეველ
აპლოდისმენტებს.

1960

* * *

სიცხით და ხვატით ცხრატყავ –
გაცლილი,
წითლად მზის ენა გადმოგდებული,
სანაპიროზე დგას აგვისტო –
ეს ძაღლთაპირი,
და ცეცხლს უკიდებს გამგლეღ-
გამომგლეღს,
გულში იხუტებს შეშინებულ
ტაღლას ნაპირი,
ამხელა ზღვაში ქარს
რა გამოლევს.

1970

* * *

დედა ქართველისა –
სამ, ოთხ აკვანს ერთად
არწევდა –
და დამღეროდა “ნანას” პატარებს,
დღეს ყველაფერი გადაგვარდა,
დაცხრა –
დაკინდა,
“სარწეველაზე” თვალი ჩუმად რომ
გაუაპარე,
ჩემმა ბავშვობამ შემომტირა
ძველი აკვნიდან.

1959

* * *

ანძევი ლურჯ გემბანებზე –
დგანან ისე, ვით გრანდები,
ქარებს დარჩა ზღვის ტრამალი,
მიტომაა ცა რომ ბრაზობს,
მთვარე მაინც მიბრძანდება –
თეთრი ღრუბლების ამალით –
ვარსკვლავებთან
სადარბაზოდ.

1964

* * *

მე ვარ პოეტი,
და ვარ ღვთისშვილი
და ცამ და მიწამ მიტომ მიშველა,
რომ ვშრიალეებდე ტყედ და ბალახად,
მზეო,
ო, მზეო,
მოდი ხშირ-ხშირად,
ხსოვნის ბილიკი და სამარე
ამიტალახე.

2004

* * *

კარებს ნუ ალებთ
ასე ხშირ-ხშირად,
გულს მიმდაბლავებს მათი
ჭრიჭინი,
თითქოს მენგრევა თავზე კედლები,
საკუთარ ფიქრთან მარტო
დამტოვეთ,
ნულარ დაარღვევთ ჩემს
სიმარტოვეს
გემუდარებით და
გვეედრებით.

2001

* * *

ორმოცდაათს რაც გაცილდი,
გზები გაჩნდა მოლიპული,
ხშირად ღებები და ეცემი
და პირს ველარ გიხსნის დანა,
იქ მიდიხარ –
სადაც დგანან,
დღე და ღამე ზურგშექცევით.

2001

* * *

როგორც საადრო ღრუბლებიდან,
თვალებიდან ცრემლები იწვიმებენ –
ცოდვით,
იმ პატარა ბიჭის,
რომელსაც ეწვის შიშველი წვივები –
დასუსხულს წარსულის ჭინჭრით.

1967

* * *

როცა მტრედისფრად ინათა,
ოდიში ჩამოიარა,
სვანეთის მაღალ მთებიდან –
გამოქცეულმა ენგურმა,
და... შავ ზღვას ანაკლიასთან –
რალაცა ჩაუმეგრულა.

1959

* * *

ურჩი ღმერთები რომ ჩამოახრჩონ,
ღრუბლები ელვის თოკებს
ნასკვავენ,
ქარები სივრცეს აფორიაქებს,
ცის კენწეროზე –
ერთი ვარსკვლავი
ზის და დაცქერის მოწყენილი,
როგორც იაქე.

1960

✽

* * *

გადაშლილა ღამის ველი,
სხივები კრთის და
მარმაშობს...
მთვარე, როგორც ღათვის ბელი,
ღრუბლების შავ ბუნაგიდან –
გამოსულა სათამაშოდ.

195

* * *

აღმოსავლეთით –
ცა გამთენიის,
ვარკველავებს ბღავის,
როგორც ბოსელი,
კრთის და ეღვარებს მთოვარის ნიში,
სასაფლაოზე შავით მოსილი,
ჩუმაღ მიმოდის სიკვდილის
შიში.

1964

* * *

ქვეყნად ყოველი არის ამაო,
ტყუილად ვსდიე მე ბედის
ვარსკვლავს,
წამს მანათობელს ამ წუთისოფლის,
მზე ჩადის დედა,
და ეს მზის ჩასვლა,
მონატრებაა ჩემი, –
შენთან მარადუამს ყოფნის.

2002

* * *

მტრისაგან თუ მოყვასისგან,
ათასჯერ ცეცხლმოდებული,
შენი ოშკი და თმოგვი ვარ,
სინამდვილედ და ზღაპარიც,
მეც ვაღმოსდილი მოგივალ,
ვით ჩემი მამა-პაპანი.

2003

* * *

ამ სოფლიდან იქ მიგვედენის
დრო და...
სიკვდილიც ბაყბაყ დევია
და სანამ შეგვჭამს ყველას უკლებლივ,
მანამ მიწა კი –
კაცთა სიცოცხლეს
და ცა – ვარსკვლავებს ილუკმება.

1964

* * *

თუ მარადისი შენ ხარ ნათელი,
მაშინ მე შენი მონა-მორჩილი,
ღამე, რომ დამღევს,
მისგან მიხსენი,
შენ გვეედრები და შემოგჩივი,
ღვთის შვილი –
ვაჟა ეგრისელი.

2004

* * *

სანაპიროზე შავით მოსილი,
ზღვაში დამხრჩვალთა
დედებივით
ისხდნენ ლოდები.
ჩანდა მიდამო დამეწერილი და
წალექილი,
და მაინც ერთი
პატარა ტალღა
ძლივს ამობობდა
ნაპირზე მადლა
და
მე გამიწვა ფეხთან ლეკვივით.

1971

* * *

სადღაც,
ხევს მიღმა ისმის “მთიბლური”
(აღბათ ოსირისს უმღერს ისიდა...),
და მერე გვიან მთამ,
ვით სპარსული
თავი,
ამოჰყო რძიან ნისლიდან –
გადაპარსული.

1956

* * *

დუღს ზღვა საძროხე ქვაბივით
და აუდის ნისლის –
სქელი ოხშივარი,
ქარები კი, ქროლვით სურვილს
ინაღდებენ,
ცა,
ცამცუმის კოშკი არის,
მოჩახჩახე –
ვარსკვლავების ჩირაღდნებით.

1962

* * *

შორი მთებიდან გადმოსვეწილი,
სიმარტოვით და სიცხით
დაღლილი,
ტალახიანი წვიმის ფეხებით,
კუდამოხრილი ნაცემ ძაღლივით,
გზა სოფელ-სოფელ
შიშს და ღამეს მიიყეფება.

1958

* * *

ნამტირალეთ,
ნარბენებს და
ნამქუხარებთ,
სძინავთ ღრუბლებს ღამის მიღმა –
ზღვით გაღეშილით,
ზვირთზე ართავს ქარს ათასი ნერეიდა,
და გადმოჩქევს კოლხეთის ცას –
“ოჯალეში” –
წინაპრების ჩაფლულ მნათთა
ქვევრებიდან.

1961

ლაზარე

სამყაროს შეარყევს სხვა ზარი
და ათასწლეულით შეფუთვნილს
უფლის წიგნს –
ცის ნაწერ “ეფუთის”,
რომელიც ქართველებს ეკუთვნის,
გახსნის...
და მკედრეთით
აღსდგება ლაზარე.

1961

* * *

მამლის ყივილით აღიდებული –
ცისკრის ნაპირი
საღღაც ცახცახებს
და მზეც მიიწევს მისკენ მხარულით,
შორს მოსჩანს მთვარე –
უფლის სასახლე,
მნათთა მესრებით შემოსარული.

1961

* * *

ვცან სასწაული წყლისა და ცეცხლის,
მიწის გაქრობის შიში
მისი რყევისგან ვიგრძენ,
და მაინც ვსახავ ცას –
მედიუმად,
თუმც ველარ ჩავწვდი სამყაროს
სიბრძნეს:
რას ფიქრობს მთვარე,
ვარსკვლავები ან რატომ ღუმან.

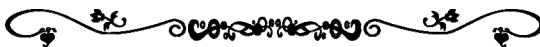
1962

* * *

ურჯულოებმა,
მარტოობის ჯვარზე გაკრული,
ვით ქრისტეს კვართი,
ქართლო,
ბევრჯერ გაგინაწილეს,
ხან გამოკლებდნენ...
და ხან გწელავდნენ,
შენს თვალებიდან ათასეულ
წლებით ნაწვიმი –
ცრემლი და სისხლი გწვდება წელამდე.

1993

* * *

მზე –
დედამიწის სიყვარულია
და გულის სითბო არასოდეს
ადარ აკლდა მას,
მთვარე სიყვითლით სნეულია
და არ მორჩება,
ელვა ხშირ-ხშირად ხსნის და
ხურავს ღამის აკლდამას –
პირთამდე სავსეს –
ფოსფორიან მნათთა ჩონჩხებით.

1964

* * *

მეუდაბნოე,
ღვთისმოშიშ ბერივით,
მწირი და მარტვილი
და კვირის ღოცვებით მონუსხული,
კკითხულობ ქართველის ცას –
გაშლილს ეტრატვიით
და ნაწერს ვარსკვლავთა ნუსხურით.

1962

მტრელი

ცის დიდ ტაძარში,
ვითარც ბერები,
ელვის სანთლებით ხელში –
შავი ღრუბლები შედის,
ჩამოქურუხდა...
არ ჩანს მთები,
ქარიც,
აღარც ცა,
უცებ მოფრინდა და რაფაზე
ჩამოჯდა მტრელი
და ნოეზე...
და წარღვნაზე მეღუღუნება
რადაცას.

1962

* * *

ეკლებიანი და გაუვალი,
ცხოვრება თურმე
ტყეა უსურის
და ალბათ მიტომ იბადები
შეკრულ მუჭებით,
სიცოცხლის კალთას სულ ამაოდ
ებლაუჭები,
ადამიანო!
ხარ უსუსური.

1984

* * *

ჩემო ღამაზო სიცოცხლე –
შენ, ავო დედინაცვლო,
მე კარგად ვიცი,
სიკვილზე,
დღეს თუ ხვალ უნდა გამცვალო,
ამიტომ მინდა ცოტა ხანს,
კიდევ ცოტა ხანს მაცალო,
რომ წუთისოფლის შხამ-გესლი,
ბარე, ბოლომდე დავცალო!

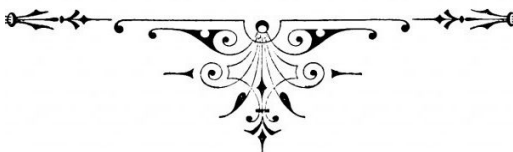
2003

* * *

ქართველების სიყვარული –
მზეზე გდია და სულს ღაფავს,
რადგან სიძულვილის ღვინო,
ძმათა ზიარ ქვევრებიდან –
ვერ იქნა, ვერ ამოხაპა,
ვერც ვახტანგმა,
ვერც დავითმა,
თამარმა და მისმა პაპამ.

1991

* * *

გადაშლილი მაქვს ფედერიკო
გარსია ლორკა –
საუკუნეთა აღტაცება და
მწუხარება...

ბოშა ქალები...

სომბროები...

კორიდა...

ცივი ბლავილი ისმის ხარების
წიგნის –

პატარა მინდორიდან.

1959

* * *

ფრთიან ისრებად ნატყორცნ
სტრიქონებს –
სისხლში ვაველებდი და სულს ვატანდი
და პოეზიის ლურჯი ცის თადი,
მხრებით მეჭირა –
მსგავსად ატლანტის.

2000

* * *

ღმერთებისა და დიდი მგოსნების –
დიდებასა და ხოტბას
ჩვეულმა
და ლეგენდებში ღამენათევმა,
ეშხით განმკურნეს ტრფობით
სნეული –
ჰერამ,
აფროდიტემ
და ათინამ.

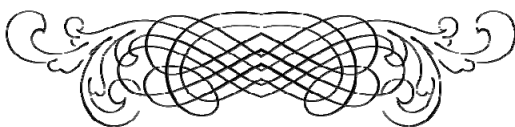
1967

* * *

როცა ვნახავ მითრის ბაგეს,
რადგან ვიცი,
სურო არა,
წუხილი და ცეცხლი მოჩქევს, –
წინაპართა ძვლებით ნაგებ –
დარდით ნაღეს –
ციხე-კოშკებს.

1993

* * *

ტანთ ვეფხისტყაის აცვია ჯუბა
და ტარიელი გეგონება
სახით,

იერით –

წყნეთელი ბიჭი

ის კონებით –

დგას რუსთაველზე,

თან ვიტრინებს ათვალიერებს.

1965

* * *

ნაიდებს და ნერიდებს,
სიცოცხლით კვლავ ატირებენ
და მითებში ნეტარებენ:
აბიები,
სატირები,
პიგმები და კენტავრები.

1960

* * *

უამთა ქარიშხალს მიაპოვენ
ლაზთა აფრები,
სიკვდილი ცელავს სიცოცხლის
ყანას,
საუკუნეთა მიღმა მძვინვარ
ომებში დგანან –
პონტოს ნაპირას,
ჩემი კოლხი წინაპრები
და სივრცეს აკროთობს
ზარგამხდელი მათი ყივილი.

1969

* * *

მიდგას ქათქათა ფიქრთა სასახლე
და მთვარე ჩემი სამოსახლოა –
შემოღობილი ვარსკვლავების
ოქროს მესერიით,
მიწაც ახლოა,
ზეცაც ახლოა,
და მე იქ ვცხოვრობ მარტოდ,
ესერა!

1962

* * *

ადიდებულა არაგვი,
მთებიც საღეჟსოდ აშლილა,
მაგრამ ნისლებში არ ჩანან –
ჩარგლელნი რაზიკაშვილნი:
ლუკა,
თედო და ბაჩანა.

1963

ქუხილი

ღრუბელთშემკრებმა სტყორცნა არგანი
და ჩაესვენა ზღვაში ურჩხული,
ნიმფებმაც ჰერას მოსვლა ახარეს,
იდემ კი რაღაც ჩაუჩურჩულა
და ზევსმა უცებ გადიხარხარა.

1964

* * *

ერთად რომ იყო მთაცა და ბარიც,
შამქორს,
მარაბდას
დიდგორს და გარნისს,
მტერთა სიმრავლემ მიტომ ვერ გაჭრა,
ვერც ბასიანთან და ვერცა უბისს...
და მომხდურისგან ნატყორცნი
შუბის
გაგლეჯილ –
ჯაჭვის პერანგის მარტვალს,
დაატარებდა, ვით თილისმას,
ქართველი უბით.

1964

შემოღობა სოფელში

ეზოს დაჰბრუნავს აჩრდილი ქორის,
რადგან ჩრდილები წიწილებივით,
მიმოუფანტავს ოქროსფრად ნიავს,
შავ კომშის ხეს კი
ჰკიდია ორი,
ზანგის ძუძუებივით ყვითელი ბია.

1958

* * *

სიცოცხლის ყანას,
სიმინდივით უნდა გამარგვლა,
რადგან ედება წლები,
ჩუმად, ვით სარეველა,
უვიწროვდება მიმწუხრისას მზეს –
ფართო მხრები,
ვჭკრებ დღე და ღამის ჭიდილს
და ვხედები,
არყოფნა,
ყოფნას, რატომ ერევა!

2001

* * *

შავ და ცივ ქვაზე დაეჯდები რიყის
და ვასაკების უაზრო ყიყინს
მოეუსმენ, როგორც ბახსა და რაველს,
          ჩემი სიცოცხლის დღეცა და ღამეც –
          ოღონდ შენ მყავდე,
          ოღონდ შენ იყო.

1999

* * *

გაზრდილს კოლხური მზით
და ლეგენდით,
ვერას დაგაკლებს დღეთა
მარულა,
რადგან პოეზია – მეტი არი,
შენ ივლი ფიქრად და
სიყვარულად,
არა მოგწყინდება –
სიცრცეებს შორის
ხეტიალი.

2004

დამწვარი კუნძული

ქარი ზღვისკენ მილაღავდა –
გაუხედნავ ზვირთთა კვიცებს,
ფაზისი კი დამწვარ კუნძულს –
ხან აჩენდა,
ხან მაღავდა,
ვითარც ამორძალი ძუძუს.

1962

* * *

უფალმა სახედ თვისად,
დიდხანს მპერწა და
მხატა,
ყოფნა უღმერთოდ არ მსურს
და ვითარც ევრემ ასურს,
ჩემი ქართული ენა –
მიჩანს ტაძრად და ხატად.

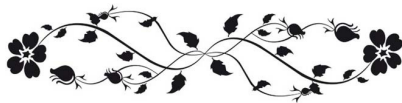
1960

* * *

გადის წლები...
საქართველო,
ელის,
ელის...
მაგრამ დიდი დავითით,
არავინ ჩანს მხსნელი,
სიბინძურემ,
სისასტიკეს შეაწმინდა ხელი.

1992

პირამიდები

სფინქსივით კვლავ სდუმს
უამი ვერაგი,
ამქვეყნიური სახელ-დიდების
დაცამლეწავი და დამნაცრავი,
თუმცა ღვანან და
პირამიდები –
საუკუნეებს მშვიდად მარცვლავენ.

1965

ელვა და მესი

წმინდა გიორგიმ, სიმეუდროვეში
რაში უნდა
შემოაგელვოს,
და ცას ზედიზედ მოწყდა
ვარსკვლავი,
ვარსკვლავი არა!
შეეწინდა და...
ცრემლები უცებ წასკდა ანგელოსს.

1959

* * *

მტკვარს საიდანდაც მოაქვს ამაყად,
ხმები საზანდრის,
ცეცხლი მედოლის,
თითქოს ქაჯეთით გამოსხნილი
მოჰყავთ ნესტანი,
და რუსთაველზე,
მგოსნის ფეხქვეშ
რკინა-ბეტონის,
მადლა იწევა და იწონებს თავს –
პიდესტაელი.

1969

* * *

ღღე,
როს იპარავდა ღამეს,
მზემ წაასწრო და...

ცას –
სიწითლემ გადაუარა
სახეზე.

1962

* * *

პონტოს ნაპირთან დამდგარ აფშილებს
ჟამთა გრიგალი და მტრის რისხვა
ველარ აშინებთ,
რადგან გვერდით ჰყავთ მოდგმა
მარგალის,
ვარსკვლავთ შუბებით, მთვარის ფარებით
და... ლეგენდები თავს აფარებენ
კოლხეთს, –
ზღვისკარად მბრწყინავ მარგალიტს.

1959

* * *

შორს,
ღრუბლების კამეჩები
ცის მინდორზე ღამეს ძოვენ...
იმზირება მთვარე მორცხვად
და ვითარცა მეუბოვე,
ვარსკვლავთა მტკერს ჰგვის და
ცოცხავს.

1959

უცხო ხმა

როგორც მითებში და ლეგენდებში,
მე გავცხადდები,
ვითარცა ზევსი –
ოქროს წვიმად,
ხარად და გელად,
და მივუწვები ლეტოს ან ლედას,
რომ მოვუვლინო ტიტანი და
გმირი სამყაროს.

1981

* * *

ქარის ხელებით ნაქარგი,
უხდება ქაფის არშია
ნაპირს და
მქროლავ გლისერებს.
ზღვას არც სწყურია,
არც შია
და მაინც ვეღარ ისვენებს.

1961

* * *

ქართველს არასოდეს არ ჰქონია
თავზე საყრელად,
მაგრამ, ო, ახლა,
სიყვარული უფრო გაძვირდა,
რომლის გაცემას სხვებისთვისაც
არ ვიზარებდით.

დღეს,
ძმათა ნაგებ რწმენის ტადრიდან –
შიშს და სიძულვილს რეკენ
ზარები.

1993

* * *

მამა-პაპათა ნასახლარს,
ფიქრით ათასჯერ შევუვლი
და თვალი დარდით მევსება:
სახლი – ქცეულა ნამქრებად...
ეზო – გაშლილი რვეული,
მესრები –
წათლილი ფანქრები.

1959

* * *

სანატრელს,
მაგრამ აუსრულებელს,
ზღვა მოჰგავს სურვილს,
სადაც ლივლივებს ვარსკვლავების –
ოქროს ტინები.

ტალღა კი არა,
ზღვად დამხრჩვალ ვიღაცის
სული,
ნაპირს,
ო. როგორ ეპოტინება.

1966

* * *

მარადიულ სიხუმეში,
როცა იგი,
მეც ჩამფლავს და,,
ჩემს დობილებს –
ვხედავ იებს:
მივიწყებულ ჩემს საფლავთან,
მოვიწებით თავდახრილებს.

2001

ლეთე

ტყუილად გვგონია ჩვენ უკიდებანო
ყოფნის ცა,

სულ ერთი მტკაველი,
სად გზები ერთმანეთს კვეთენ.

სადაც მიიმღვრევა –
მტკვარივით,
დავიწყების მდინარე ლეთე.

1998

* * *

ადამიანი შექმნა,
უფალმა თავის სახედ,
ბრძენი და არა ლოგო
მე, სიტყვას ლოცვად ვსახავ,
ვითარც ღვთაებრივ ლოგოსს.

1967

* * *

ზღვის სილურჯეში ქარმა ღრუბელი
ამოავლო და ისე გაწურა,
თითქოს დაშლილი და დასაწნავი,
წვიმის გრძელი და
შავი ნაწნავი,
გადაიყარა მხრებზე ქალწულმა.

1978

* * *

მოთმინების ფიალა ღმერთს,
აღბათ მალე აეცხება,
სამოთხიდან გააძევეს
მათ,

ვით ადამსა და ევას.

და...

ბევრს აღარ ეღირსება

საქართველოს მიწად ქცევა.

1993

* * *

მზე –

დილას და

მთვარე –

ღამეს –

ბღავის... და ცა იქცა ბოსლად.

თუმც სიტურფეს ლედა იცავს.

და... ამდენის წასვლას, მოსვლას,
ვით გაუძლოს დედამიწამ.

1964

* * *

ქართულ ტაძრებზე და მონასტრებზე,
ვიღაც სარქისი თუ ავიძბა,
შლის ქართულ წარწერებს
მონუსხული,
თუმც ათასწლეულიდან უეივის
სამი ძმა:
ასომთავრული,
მხედრული,
ნუსხური.

1970

* * *

უფალმა ავი ანგელოზები,
ბოროტებისთვის
მაგრად გაროზგა
და ჩამოყარა ციდან მიწაზე,
მას შემდეგ,
ღამით რომ არ გათვალონ,
მთვარე ჰკიდია ღმერთს ავგაროზად.

1962

* * *

ზღვის სიღურჯით დაღლილ ტალღებს,
ნაპირმა უცებ გამოსდო სარმა
და გაურია ცრემლები ხმაში,
გამოუფატრა მუცელი ქარმა –
ზღვას, და ქვიშაზე გადმოყარა
ზვირთების ფაშვი.

1989

* * *

ტანწერწეგა და ოქროსთმიანი,
ცისფერთვალეგა მისი დობილი
მეფემ კი არა,
დედოფალმა მას ამჯობინა,
აი, ამიტომ ყურთ ბალიშზე
პირდამხობილი,
გაუტანლობას ამ სოფლისას
ტირის თოჯინა.

1964

* * *

ჩემს ბაღში მცირედ ნამუშაკარი,
გადავიწყების ბილიკებით
სანამ იქ წავალ –
როცა მოიწყენს ჩემი ზერობა
და კალობა,
სწორედ მაშინაც, აღარ ლოცვას,
და აღარც წამაღს,
ჩემი განკურნა შეუძლია
შაშვის გალობას.

1982

მიმოზა

უებრო მიჯნურს გაზაფხულების,
ყვავილების ზღვა
განა დამღლიდა,
გუშინ სიმწვანით რომ შეიმოსა,
ღღეს,
მოყვავილე ჩემი ბაღიდან,
მიწვდის სურნელის ხელს ის მიმოზა.

1982

* * *

მტრების ჯინაზე,

ალაზნის ველზე

ოქროს ნაყოფი

ასხია ხეხილს –

ღუღუკებად და დაფა – ზურნებად,

ყურძნით კი არა,

კახეთში გლეხი,

ვირის ყროყინითაც იკურნება.

1996

* * *

ვითარც ხის ფოთოლი,
არ იძვრის ტალღა,
შორით მომავალ
ქარიშხლის ბლავილს,
ზღვა გრძნობს გუმანით,
სანაპიროზე –
ბოლთას სცემს ყვავი,
სიჩუმეა იღუმალი.

1972

* * *

ერთი საწყალი პეპლის ფარფატი,
ჩვენთვის განგებამ
ყოფნად ინება,
მაგრამ არყოფნა როცა გვიშარებს,
მაშინ,
ჩვენ, როგორც ლოკოკინები
ვტოვებთ ნიჟარებს.

1974

* * *

მნათთა აკვანში ნარწევი,
სიყვარულის რომ მტყორცნოს ისარი,
ოქროსფრთიანი არ ჩანს ამური
და ხობის პირას
ჩემი ბავშვობა,
ჩუმად იზრდება,
ვით ღერწამი სასალამურე.

1955

* * *

ნუ გაერთობს უნასთა სისინი,
ჩიტის კვერცხებით
ეს ციცქნა ლექსები,
შაშვის გალობაში შეფუთნე,
რადგანაც ისინი,
აწმყოს კი არა,
მომავალს ეკუთვნის.

1963

* * *

თმაგაწეწილმა და გაბურძენილმა
ქარმა,
როდესაც ზღვის დარბაზში
შემოიჭვრიტა,
მაშინ ნაპირზე ამოსულ ტალღას
შერცხვა სიშიშვლის –
შემაქცია ზურგი იჩქითად.

1988

* * *

ველარ ეტევა მთებში არაგვი
და მტკვარიც იმის მოდუღუნვა:
რომ დაიყვანეს ქართლი ყუაზე!!!
ვით ჟამს დავითის,
ნახავს დუნია,
მათ,
მიბმულს ურა ცხენის ძუაზე.

1992

* * *

დედამიწაზე დაუტევარი,
მარად მოჯანყე
და ამბოკარი
არ გასვენებდა სუნთქვა “ყოილის”
და უფლის თვალი
რასაც მოჰკარი,
სიმღერის ზღვაში შთანთქე ყოველი.

1988

* * *

გზას ერთნაირად აღარ უნათებს
მიცვალებულებს
“სულთათანა”
მღვდლის და ვიკარის,
ძველებს მიუვათ წარწყმედილი
სული –
“ახლების”
კაენის მოდგმას მაცხოვარი
არ მიიკარებს,
ვინც კი მოკვდება, განა ყველა
ღმერთს ეახლება?!

1993

* * *

დასაბამიდან დედამიწაზე,
მთოვარის ცივი,
იფრქვევა ლავა,
და... ვარსკვალვები ჩემი ხმებია,
იდუმალებით შემოსილი
ზაფხულის ცა ვარ,
ამ შუადამით,
ვიღაცა რომ მიშტერებია.

1999

ქართლში

ჩახვევია მტკვარს ღიახვი
და ვით ტყვიავს,
შინდისს,
ატენს –
ოქროს ცვარ-ნამს ცა ასხურებს –
პაწაწინა ვაშლებს,
ატმებს,
კვირტებით ტოტ განასკვულებს.

1982

* * *

ეს სიცხე კი არა,
სიკვდილია,
სახმილს რომ მიკიდებს
და არ მეშვება,
კვლავ უნდა –
მიმგვაროს ჰადესს,
და ჩემსკენ მოიწვევს გავეშებით,
სახეზე მგლისფერი ადევს.

1993

* * *

ზამთრის წუხილით ფერწასულები,
თუ სურნელოვან მზით და
აპრილით –
მთვრალი დღეები სადღაც მიდიან...
და... ჩვენი ყოფნა –
არის მშფოთი ზღვის ზედაპირი,
არყოფნა –
ფსკერი,
სად მარადის სიმშვიდეა.

1966

როგორც მიქელანჯელო

არარაობის კართან ვცემ ბოლთას
და სიცოცხლეა ჩემთვის

სახჯელი –

ჩუმი და მორცხვი.

მეც

ისე, როგორც მიქელანჯელო,

“სიკვდილით ვცოცხლობ!”

1994

✽

სამყურები

ესმით ძახილი გაზაფხულების –
სიმყუდროვიდან
მოსულ სამყურებს
და სიხარულით უთრთით გულები,
ჰკიდიათ ცვარის ციცქნა
საყურე
და მწვანე თვალებს აფახულებენ.

1960

**წვიმის სავარცხლით
თმაღავარცხნილი**

ცა,

წელზე ირცეამს

ოქროსფერ სარტყელს,

ელვა,

მეხს დასდევს დასაკოდავად,

ტყეს არ აღვიძებს დედა კოდალა

და ბუდეში გლოვა აქვთ

ბარტყებს.

1962

შენი გზა

პოეტსა და მეცნიერს
მერი ბადრიშვილს

დიდ არს უფალი...
და არ შეგრისხავს,
მზესთან ჯვარი რომ იფსკვენ,
მან,
ერთადერთმა იცის შენი გზა,
ვითარცა მიდის ცისკენ...

2000

* * *

მცხოვრებთ ცის ღურჯ სასახლეში –
დღეს და ღამეს –
ტყუპისცალებს,
ქვეყნად არვის შინებიათ,
ეს ღამაში ვარსკვლავები –
მზის და მთვარის შვილებია.

1961

* * *

როგორც ყველგან და როგორც
ყოველთვის,
ის იყო დიდი...
და არ დაინდეს,
და მოკლულ იქნა შურის ისარით,
ვითარც პოეტი
და ვით რაინდი,
ვით ფარაონი და კეისარი.

1964

* * *

ვფიცულობთ მზეს და ის გვემალება,
ვითარც ლაჩარი ქსელის მბეჭველი
დაგვდევს სიკვდილი –

აფთრის თვალემა,
რომ სიბნელეში დაგვცეს ბეჭებით,
რომელიც ელვის ხელს მოაწერს
და
დაუდასტურებს მოვარის ბეჭედით.

1981

* * *

რადგან მოვედით
უნდა წავიდეთ,
კანონი გახლავთ ჩვეულებრივი,
მით გვეტკბილება
წუთისოფლის მწარე ნაყოფი,
ყოფნა –
თვალეზე გვაკრავს ლიბრივით,
მიტომ ვერ ვხედავთ დღეებს
არყოფნის.

2001

ღიარობი

ვუხმობ აიეტს –

ჩემს ძველ ნათესავს,

პონტოს ნაპირზე ომი არ ცხრება

და ხმასაც ვეღარ ვაწვდენ ქართამდე,

საუკუნეებს ვფშენი მზის

მარცვლებად,

მერე კოლხეთში ვფანტავ და ვთესავ,

რომ ლეგენდები ამოთავთავდეს.

1960

* * *

ამაქვეყნიურ აურზაურში,
სიცოცხლე ისმის,
როგორც ოქტავა
და ცას ახურავს დათაღხული –
მთვარის მანდილი,
რა ქნას,
ო, თუმცა იცის მოკვდავმა,
აქ მირაუია,
იქ – სინამდვილე.

2000

ხილვა: აჯანყებული სამთავრო

ჩავეყრებ წყალს და,
    დეღავეს ოდიში,
    წარსულის ოხვრად
    დის ხობისწყალი
და ნაპირზე მარჯვნივ და
    მარცხნივ,
ჯარი გამოჩნდა უტუ მიქაეას
    და დადიანის მოგონების
    ძვირფასი ვარცლი,
ცხენთა თქარუნმა წამს მიწაზე
    დამიპირქვავა.

1962

* * *

შაჟოხიანი ღამეები,
მინდვრებზე ყვავილებს თესავენ,
ხეებზე კვირტებსაც ნასკვავენ,
მთვარე კი ცის ტაძარში მნათესავით,
დიღამდე არისხებს –
ვარსკვლავებს.

1962

* * *

ღამის კუბოში როცა ვიძინებ,
ვერძნობ მე საფლავის
ლოდის სიმძიმეს,
მტვრევის ხმა მესმის: უხმოდ მბეკნიან!
იმედის სხივიც –
აღარ ციმციმებს
და უამი მადგამს გვირგვინს ეკლიანს.

1992

* * *

იელვა,
თითქოს და სამყარო,
უეცრად შუაზე გაიყო,
ქარმა კი ღრუბლების ხურჯინს
თავი მოუკრა და...
ზღვა იყო,
ქართველის ცის ნაგლეჯივით
ღურჯი.

1974

* * *

ხსენი აღარ შეარჩინა სეტყვამ
ხეხილს,
ჩაუშავა კვირტებს მწვანედ გახელილი
თვალთა უპე,
და ცა მოჰგავს კახელ გლეხის –
სავენახეს.
და ქარები ღრუბელ-ღრუბელ
მიაქროლებს
მთვარის ნახევს.

1979

* * *

ზღვა არა,
ჩემი ფიქრია,
სამი ათასი წლის მერე,
ფოთთან ასე რომ გნიასობს:
ბერძნებმა,
ო, იმ ოხრებმა,
ვითარ გაბედეს მზის შვილთან
მოსეღა და...
ჩემმა კოლხებმა,
ქალიც და ოქროს საწმისი,
ვით გაატანეს იასონს.

1961

იუმორისკა

რა ქნას,

ზოგი ველარ არხევს,

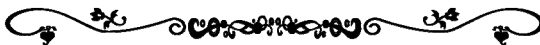
ქალაქისგან პროვინციას,

მესხეთსა და ფლორენციას,

და თავისთავს აიგივებს –

რუსთაველს და ალიგიერს.

1966

* * *

დარჩენილ დღეებს –

მთვარის სავარცხლით,
ეს ღამეები კვლავ გვივარცხნიან,
რადგან იციან მთელი ცხოვრება,
რომ შხამს მოკვდავნი სვამენ

წვეთ-

წვეთად,

და მას ბოლომდე სანამ

დაცლიან,

მანამ ერთმანეთს,

(რაა სიცოცხლე!)

თვით სიკვდილსაც აღარ აცლიან.

2000

* * *

ზღვით მოვარდნილმა ქარიშხალმა,
სულის შებერვით,
გაგვიცივა ღვინოც,
ჩაიცა,
ჩაგვიქრო მწუხარმა მზის ცხელი კერა,
და სადაცაა დღე გაიხდის
და ცას ჩაიცვამს –
ვარსკვლავებით დაწინწკლულ პერანგს.

1962

* * *

ვინც ახადა,
ის დახურავს,
ღარდით დაჭმულ ფარდას,
და ვინც წლები დაგვასია,
ის სიცოცხლეს გამოგვაცლის,
ვითარცა ვაზს, ხარდანს,
კი,
ყველა დღე ღამაზია,
იმ ერთი დღის გარდა.

1964

* * *

ცალთვალა უამთან,
ვითარც კიკლოპთან,
შექელი შებმა
და ახლა შვებით,
ვითარც ვაჟას მოხუცი მთები,
დაგიტირებენ შენ,
შენი ზღვები,
იკითხონ სხვებმა.

2004

ხილვა: მცხეთასთან

როცა ჩაუვლი ჯვარსა და მცხეთას,
დრო –

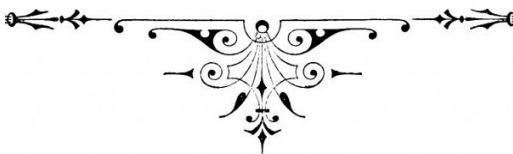
გარდასული მაჩერებს წამით
და ხმა წარმართის მხარზე ხელს მადებს,
და მტკვართან მესმის “ვუი და ვაი!”
თუმც ვხედავ

მთაზე ამაყად დამდგარ:

არმაზს და ზადენს,

გაცსა და გაიმს.

1961

* * *

რომ ვირწმუნოთ მისი ყოფნა
ცაში და ჩვენს ფიქრებს ერთვის,
და მოკვდავთა ლოცვას
ელის:
ჩაახველებს მამა-ღმერთი,
გამოაჩენს თეთრ თმას –
ელვის.

1960

* * *

ლოცვით გალესილ ცის კედელზე,
მთვარე დარჩენილი –
უქარიშხლოდ,
მოხანს აფიშის ნახევრით,
ზეცა დაწერილი ვარსკვლავებით –
უფლის ფიქრებია –
გამხელილი.

2003

* * *

სურთ რომ წილი იყარონ,
გახიონ და გაჭრან,
გურია და სამეგრელო,
კახეთი და რაჭა,
მაგრამ მათ არ უწყიან,
ქართველების ქართველი –
მუდამ იყო მთლიანი,
ვითარც ქრისტეს კვართი.

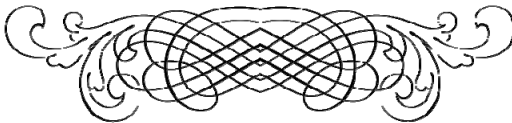
1993

9 აპრილი, 1989 წელი

მცხეთით თბილისს შემოსული,
ცრემლ ნაწვიმი,
ბორგავს მტკვარი
და სიონიც ზარებს რეკავს...
არ ჩანს ვახტანგ გორგასალი,
რომ მთებმა კვლავ
იწყონ დრეკა.

1989

* * *

გამარჯვების სიმღერები –
მარაბდაში და
დიდგორში,
კვლავ დაღვარონ ავილებმა.*
მოვესწრებით ქართულ
დროშით,
ქართვის გადაყვავილებას.

2003

---

* ავილი – სალამური, სტვირი, აჭარპანი.

* * *

ვითარც დროები გადანახული,
საუკუნეებს გადანახალი,
რომელსაც უამთა წუხს
ქარიშხალი;
კენესის პარხალი,
ტირის იშხანი,
ხელს გვიქნევს ტბეთი,
ტაო,
ხახული.

1979

* * *

სულ ტიტვლები,
სულ შიშვლები –
ნაპირს ძილად მიყრილები,
ტაღლები, ვით პატარები,
ქარის ხმაზე ატირდნენ და
მივეფერე,
მაგრამ ველარ დავაწყნარე.

1957

ხილვა: აიეტის ოქროს სასახლე

ვით იქნა,

ფიქრით ბოლოს მივედი:

ოქროს სასახლე დგას აიეტის,
ლურჯად შრიალებს ბაღი ჰეკატეს...

და ფაზის მკერდზე გადაეხატნენ
ღღეები,

რომელთ ღამეს ვუთევდი:

დრო დაბრუნავდა ხვამლს და აჯამეთს,

საუკუნენი რომ შევაჯამე,

მეტი გამოდგა ოცდათხუთმეტის.

1963

* * *

ბოლოს, ვით იქნა,

აფხაზეთი დააფეხმძიმეს –

ქართველთა ზიზღით აფსუებმა

და...

ვითარც ზღაპარში დრო გაიჭინთა

და შობა დევი სიძულვილისა,

რომელმაც ერთად

ჩაგვიყლაპა:

სოხუმიც,

გაგრაც,

ზღვაც და ბიჭვინთაც.

1993

* * *

პოეზიის მთას მიჯაჭვეულს,
გილოკავს ჯაჭვს დრო,
ვით ყურმა,
სურს გაწვიტოს და ავიშვას
და მჭედლები აკანკალოს,
მაგრამ ღმერთი განრისხებით,
მზის უროს კვლავ ურტყამს პალოს.

2000

* * *

ვითარც ღამაზ საპატარძლოს,
სიკვდილი რომ ჩვენს
ხელს ითხოვს,
ელიძემა მაღამ ბოვარს,
სიცოცხლეზე?
მე რომ მკითხონ,
იმ ორ დღეზე არც ღირს გლოვა.

2000

* * *

დაექებენ სერაფიტას,
სანახებში არმაზის
და ჰკვივიან ჭოტები,
სანამდის მზე,
      ვით ავაზა,
      დილას აეტოტება.

1961

* * *

როდესაც დამწვავს ტრფობა მამულის,
მსურს ჩემი ფერფლი ღოცვა –
კურთხევად,
მშობლიურ მიწას გადააყარონ,
რომ იგრძნოს ჩემმა ეზომ,
კუთხემაც
და მერე?
მერე მთელმა სამყარომ.

2000

მზე

ზურგზე შეისვამს დღეს,
ვით წიქარა,
ბიჭს და მზე მიდის...
მთარღვევს ღამეს და მიბუღრაობს,
უკან მიჰკივის მთვარის ტახით
დრო დაუნდობი,

ცა –

გაუვალი არი უღრანი,
სადაც ვარსკვლავები ბუღობენ.

1971

* * *

ცა სულ ახლოა,
ერთ დღის სავალზე,
სოდანლულად და მიჩანს ლოჭინად,
სადაც სიცოცხლის სილამაზეა –
მთვარის სარკმელი ჩანს
გამოჭრილი,
სადაც მიწას კი თავის გარშემო –
მზე დააგორებს,
როგორც ჭოჭინას.
ცა სულ ახლოა,
ერთ დღის სავალზე,
სოდანლულად და მიჩანს ლოჭინად.

2004

* * *

ტაღებს კი არა,
პონტოს ნაპირთან,
ვანჯღრევ,
ვადვიებ,
საუკუნეებს –
მათი გულისთქმა რომ გავიაზრო,
იმ დროს კოლხეთში –
იცის არა ვარ,
და გულზეიდად მოღის იაზონ,
ოქროს საწმისის მოსაპარავად.

1964

* * *

მოულოდნელად ჩამოდგა მწუხრი –
ვარსკვლავების ზარით
და ბუკით,
ჩაიშრიალა სიცოცხლის ბაღმა,
ვიღაცა კივის:
– დრო არის უკვე
შეუდგე აღმართს.

2004

* * *

პატარა ღრუბელი უაზროდ,
შორს,
სადღაც –
წარსულად იურვის,
უჩარხოდ ცაზე რომ ჰკიდია,
მთვარე დასული ყუაზე,
უცნობი მხატვრის ნახატია –
პრეისტორიული.

1979

* * *

მოაქვს ქარიშხალს
თეთრი ფიფქები,
ვითარცა ზამთრის შემონათვალი,
სიცივითაა ცა შემინული,
და უკეთია კუს ტბას სათვალე
ყინულის,
მაგრამ მაინც ვერაფერს ხედავს.

1967

* * *

ლუდით და არყით გამტყვრალი მთები,
მიუყვებიან ღამის ხეობებს,
აბრეშუმით შრიალა ნისლეებს,
და იქ, – არაგეთან,
მთათა ღრეობას,
მიღეთი ისმენს.

1963

* * *

ზღვა ბორგავს და კივის ქარი
და აწუხებს ცას ეჭვები;
რომ შელოცვით ახალ მთვარის
არ ურჩება ღამაზ ღამეს,
ვარსკვლავების მეჭეჭები.

1963

* * *

მწვერვალებს და კლდეებს დაშლის,
მამლის პირველ ყივილამდე,
ცამ,
რაც ცრემლი დაღვარა,
და... ერევა ღამეს თმაში,
ვარსკვლავების ჭაღარა.

1967

* * *

უამთა მძვინვარ ქარიშხალში,
დღე ჭრიალებს,
როგორც ანძა,
მაგრამ ყოფნას მიადვილებს,
ულალატო ჩემი და-ძმა,
ოცნება და
სინამდვილე.

1987

* * *

შენი გალობით განიკურნება –
მთვარე, სიყვითლით
ოდით სნეული

და...

მეოციდან შენი სახელი,
საუკუნეთა გადაძახილით,
გაჰყვება მძვინვარ ათასწლეულებს.

2001

* * *

დიდ სიყვარულში,
დიდ წარღვნას სძინავს,
გთხოვ,
გეყვდრები,
ნურასოდეს გამოაღვიძებ.

1998

ხილვა: არბონავტები

ერთმა ტალღამ პონტოს ნაპირს,
მოაბღავლა –
ოქროს ვერძად
და შორეულ მიმცა წარსულს, –
სად კოლხეთი ჰგავდა მეძავს,
მიტოვებულს და გაძარცვულს.

1964

* * *

ცივეომბორიდან ნიაფს მოჰქონდა
და ალაზანზე იღვრებოდა ჰანგი –
კახური,
მერე ცამ როცა,
ვით ილიას შუბლმა ინათა,
მეხმა ფეხი კვლავ დაუბრახუნა,
შეეშინდა და...
ელვა წამსვე გაუჩინარდა.

1988

* * *

მკერდგაღელილი ფაფანაკებით,
ღვანან ღრუბლების
თეთრი ქედები,
და ვარსკვლავები სივრცეს მარჯნიან,
პირმშვენიერი –
ქალწულივით
ცა იხედება,
დღისით-მზის,
ღამით –
მთვარის ფანჯრიდან.

1964

ხილვა: გელათთან

წამს,

მხედარმა წარსულიდან –

რაში მეფურ დარახტული –

გულის ხეთქვით მოაგელვა

და შეხედა ბებერ გელათს

და ჩვენება უცებ გაქრა,

ო, ვინ იყო?-

დავით?!

ბაგრატ?!

1983

* * *

თავმომწონედ არ ყივის მამალი,
ნასახლარებზე ბიბინებს ხავსი,
მტკივა სოფელი
და ვიგინები,
მიტოვებული ქოხების მსგავსად,
ჩაღის და თივის –
დგანან ზვინები.

1992

* * *

მზე კი არა,
მირიადი,
სული თეთრად ანანთები,
ღამეს –
შავად ებურვის,
მიწა-მკვდრებით,
არის დასახლებული.

1964

* * *

ქართული სიტყვის ბასრი მახვილით,
ბობოქარ უამთან ბევრი იომე,
ბევრჯერ გაგიჭრეს გული
დანებით...
ვით ფრთა-გაშლილი გალაკტიონი,
საქართველოს ცას –
აწი ბევრჯერ
დაეზმანები.

2004

* * *

განთიადი რომ იყიელოს,
გზად აჩერებს
და არ უშვებს,
ბელზებელი და მაცილი,
მზეს –
ვარდისფერ დეზებიანს,
ვარსკვლავებით ცა აცრილი,
ღამეს გამიზეზებია.

1959

* * *

ვით სპასალარი,
ვარსკვლავების ღაშქრით,
ურიცხვით,
მიმწუხრის მთვარე იდგა კარებთან,
მეხი –
მჭედლობდა,
ელვა თერძობდა,
დღე დაქანცული მზის –
სპილენძის ფარს იფარებდა
და ღრუბლების ურდოს ებრძოდა.

1987

* * *

მზე როცა ჩავა,
    ღამეები მზის კვალს მისდევენ,
    და როცა დილა ხელებს აუქნევს,
ცხრა მთას გადავლენ და
მოკურცხლავენ...
თეთრით მოსილი დღეები კი, ასე
ურცხვები,
ჩვენი სიცოცხლის დიდ წიგნს
ფურცლავენ
    მანამდის,
    სანამ ბოლომდე არ
დაიფურცლება...

1978

* * *

მოსუცი მწყემსის სალამურივით,
საესეა გული ოქრონარევ
მზით და
გალობით,
სიხარულის ზღვა მიდგას თვალებში,
მაგრამ რად მინდა ბედნიერება,
უფალო,
შენთან ყოფნის გარეშე.

1989

შორი გზა

რაც რომ დღით-დღე ვუახლოვდები,
უფრო შორი გზა მოჩანს –
ვაუამდე,
და უბო-უკვლოდ მისდევს წამს-წამი,
თუმც საუკუნე გავილაჟვარდე
და ზღვათა სევდა გავიწამწამე.

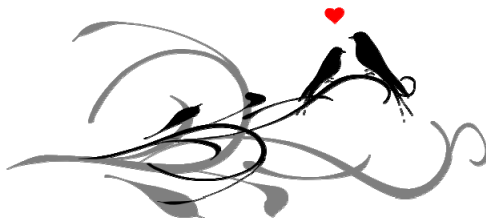
2000

* * *

ცის ღამაზ მხარზე იელვებს
ელვა –
ეპოლეტი ჰუსარის,
მთვარეს, ვით უფალს შემოუსარავს
თავის სასაფლაო,
ვარსკვლავების ოქროს სარებით,
ზამთარი ყინვით ნაბახუსარი,
ბოხოსს იბერტყავს მარტის
კარებთან.

1964

* * *

ასე იყო:

მამა ღმერთი,

სიყვარულს და

რწმენის ნაყოფს,

ზღვაში თესდა, ცაში მკიდა,

და აფრინდა მაღლა მტრედი –

მამა,

ძე,

და სულიწმინდა.

1959

* * *

ქარი კვლავ ჯღაბნის წვიმის
კალმისტრიო
პალმის ფურცლების –
მჭვირვალ პაპირუსს
და გულში უდევს მტრობა ფარული,
წამს აურბენს და ჩამოურბენს
სველ სანაპიროს,
პატარა ტალღა –
ზღვას და გრიგალს გამოპარული.

1971

* * *

მთვარის ქათქათა ჩანს ამბიონი
და ვარსკვლავების
ისმის ლოცვა,
ისმის ჩურჩული,
შავი ზღვა თითქოს ცეცხლის მფრქვევი
არის ურჩხული,
რომელსაც დიდი, ლურჯი რიონი,
კავკასიონის მაღალ მთაზე
უღევს კუდივით.

1961

* * *

გალაქტიკაში მიაქანებენ
ცამდე გაშლილი
ფიქრთა აფრები,
სანამ იქცევა იგი ქვა-ლორღად,
სიცოცხლის ტოტზე საცოდავად
როგორ დაღოდავს!!!
ადამიანი მატლი არის,
სხვა არაფერი.

1999

* * *

ახლა მზეებიც არ ანათებენ,
ზღვები გრიგალებს ღუმან...
ადრე კი,
დათამაშებდა სულ სხვა ნათელი –
მთების გვირგვინით –
მიწას დაზვინულს,
და ვარსკვლავებით –
ზეცას გადრეკილს.

1999

* * *

ზეცის დარბაზში მნათთა თანხლებით,
გამოჩნდა მთვარე –
ღამის დესპანი
და უცებ გამა იცვალა ფერთა,
ზღვას ხომ გრიგალი
არ დაეზმანა,
მოულოდნელად ძილში რომ შეკრთა?!

1964

* * *

ჟამს მიმწუხრისას “ფიქრო
გასართველად”.

შავი ზღვისპირას როცა

ჩავივლი

(გარდასულ ჟამზე ფიქრებს ჩვეული),

ზვირთებში მესმის –

მუშტშეკრული მამის

ბღავილი,

კივილი დედის –

შვილწართმეულის.

1987

* * *

პატარა,

თოვლიან ფერდობზე,
კურდღლის თუ მელიის რბის

ნაფესურები,

რომელსაც ბილიკი ძლივს გაუკვალა.

იქვე მიწურიდან –

შავად რომ ამოდის,

თითქოს და ჰეფესტოს სამჭედლოს
კვამლია.

1962

* * *

წყალში ჩაძირულ ვარსკვლავების
მაღალ ანძებზე,
თეთრი ღრუბლები –
ჩანს აფრებივით
და მელანდება ჩემი შავი ზღვა,
ვითარცა მთვარე
ცაღ აფრენილი.

1963

* * *

აღმოსაელეთით,
მზის ცხელ უროთი,
გავარვარებულ სხივებს კვერავს ცა...
სხედან ტოტებზე მნათობები
ფრთადაკეცილი,
და მთვარე გღია ღამის კერასთან
ნაცარწაყრილი –
ნატეხ კეცივით.

1969

* * *

შენი სიყვარულით არის
გული ორად გაკვეთილი,
მოჩანს სიძულვილის მტკვარი...
    მანც კარგი და კეთილი
        ცამდე აწვილ ხსოვნის
            კოშკში
მყავხარ, კვლავ გამოკეტილი.

1976

* * *

დაღლილმა მზემ დასაეღეთით,
წამით მოიყარა მუხლი,
მაგრამ უცებ არაფრიდან
დაიბადა,
და დღეს-მწუხრი,
სიკვდილივით ჩააფრინდა.

1962

* * *

გუგუარდი და...

მიტომ ღმერთი,

თავის სიყვარულში მცდიდა,

რადგან, ვითარც ვახტანგ მეფე,

სულ ვისმენდი ვარსკვლავების

რეკვას –

საქართველოს ციდან.

1958

* * *

ცას გადაირბენს მშიშარა ელვა
და მეხით უცვებ
შემკრთალი ღამე –
მარწკინიების ფანტელებს ბარდნის,
და ქარებს ღრუბლის კატაფალკით
დასავლით მიაქვთ

მოვარე –
მიწის ვეება დარდი.

1966

სარჩევი

წინასიტყვაობის მაგიერ..... 5

* * * (სამყარო რომ შეარყო)..... 25

* * * (მოგწყინდა ყოფნა დედამიწაზე)..... 26

* * * (შორ წარსულის ნისლში)..... 27

გამოცხადება..... 28

* * * (ეს ქათქათა ღრუბლები)..... 29

მოვა დიდება..... 30

ჩე გოლა..... 31

ლევან II დადიანი..... 32

ისევ კოლხეთის მისტერია..... 33

* * * (იქ დავიდებ საცხოვრისს)..... 34

* * * (წარსულ უამთა მზის სარკეში)..... 35

არყოფნის გიხდება მოცდა..... 36

* * * (იდუმალებით საესეა ეგვიპტე)..... 37

სამება..... 38

* * * (ქარის ხოპებით რომ მიაპობს)..... 39

* * * (შორ წარსულის ნისლში)..... 40

კორიბანტები..... 41

* * * (ეს ქათქათა ღრუბლები)..... 42

მოვა დიდება..... 43

ჩე გოლა..... 44

* * * (უფლის ხელებით ნაგებს).....	45
ისევ კოლხეთის მისტერია.....	46
* * * (იქ დავიდებ საცხოვრისს).....	47
* * * (წარსულ ჟამთა მზის სარკეში).....	48
არყოფნის მიხდება მოცდა.....	49
* * * (იდუმალებით სავსეა ეგვიპტე).....	50
სამება.....	51
* * * (მორჩა).....	52
ტრანსცენდენტური.....	53
* * * (ცას რომ წვდებოდა წვერით ოდესღაც).....	54
გამოცხადება.....	55
* * * (აღამიანიც რწყულდებოდა...).....	56
* * * (პონტოს და ფაზისის პირ).....	57
* * * (ვითარცა ადრე).....	58
* * * (გადაიქროლეს ერმობის ქარებმა).....	59
* * * (მოხვედი).....	60
* * * (ცაში ანგელოზები).....	61
* * * (ახლაც).....	62
* * * (უეყარს ნორსი სიცოცხლე).....	63
* * * (ვით ჩინელს და ინდოელს).....	64
* * * (ვარსკვლავებით აღიდებულ).....	65
* * * (დაუტოვიათ ჟამთა სინესტე).....	66

* * *(ლოცვის ატლასით მოსილი).....	67
* * *(ჩვენი ბედისწერის ძაფს).....	68
* * *(ვარსკვლავები).....	69
* * *(აქ არყოფნის მჯდარი).....	70
* * *(ამ ცისქვეშეთში).....	71
* * *(ზღაპრებში და ლეგენდებში).....	72
* * *(მოვა ამქვეყნად).....	73
ტოვებ „უპანიშადებს“.....	74
* * *(უამთა ცხრაკლიტულში).....	75
მცხეთაში ჩანიანის გახსენება.....	76
* * * ზეცა	77
ბარენცის ზღვა	78
* * * ვარსკვლავები	79
მთები	80
* * * მოფრინდება და ფასკუნჯი	81
ბუხარი	82
* * * ცა	83
* * * სიცხით და ხვატით	84
* * * დედა ქართველისა	85
* * * ანძები ლურჯ გემბანებზე	86
* * * მე ვარ პოეტი.....	87
* * * კარებს ნუ აღებთ	88
* * * ორმოცდაათს რაც	89

* * *	როგორც საავდრო	90
* * *	როცა მტრედისფრად ინათა	91
* * *	ურჩი ღმერთები რომ	92
* * *	გადაშლილა ღამის ველი	93
* * *	აღმოსავლეთით	94
* * *	ქვეყნად ყოველი არის ამაო	95
* * *	მტრისაგან თუ მოყვასისგან	96
* * *	თეთრ მოსასხამით დამდგარ	97
* * *	ამ სოფლიდან იქ მიგვდენის	98
* * *	თუ მარადისი შენ ხარ ნათელი	99
* * *	სანაპიროზე შავით მოსილი	100
* * *	სადღაც	101
* * *	დულს ზღვა საძროხე ქვაბივით	102
* * *	შორი მთებიდან გადმოსხვეწილი	103
* * *	ნამტირაღევთ	104
	ღაზარე	105
* * *	მამლის ყივილით ადიდებული	106
* * *	ვცან სასწაული წყლისა	107
* * *	ურჯულოებმა	108
* * *	მზე	109
* * *	მეუდაბნოე	110
	მტრედი	111
* * *	ეკლებიანი და გაუგალი	112

* * *	ჩემო ღამაზო სიცოცხლე	113
* * *	ქართველების სიყვარული	114
* * *	გადაშლილი მაქვს	115
* * *	ფრთიან ისრებად ნატყორცნ	116
* * *	ღმერთებისა და დიდი	117
* * *	როცა ვნახავ მითრის ბაგე	118
* * *	ტანთ ვეფხისტყავის	119
* * *	ნაიდებს და ნერიდებს	120
* * *	უამთ ქარიშხალს მიაპობენ	121
* * *	ცა	122
* * *	მიდგას ქათქათა ფიქრთა	123
* * *	ადიდებულა არაგვი	124
	ქუხილი	125
* * *	ერთად რომ იყო მთაცა	126
	შემოდგომა სოფელში	127
* * *	სიცოცხლის ყანას	128
* * *	შავ და ცივ ქვაზე	129
* * *	გაზრდილს კოლხური	130
	დამწვარი კუნძული	131
* * *	უფალმა სახედ თვისად	132
* * *	გადის წლები...	133
	პირამიდები	134
	ელვა და მეხი	135

* * *	მტკვარს საიდანღაც	136
* * *	ღღე	137
* * *	პონტოს ნაპირთან დამღვარ	138
* * *	შორს	139
	უცხო ხმა	140
* * *	ქარის ხელებით ნაქარგი	141
* * *	ქართველს არასოდეს	142
* * *	მამა-პაპათა ნასახლარს	143
* * *	სანატრელს	144
* * *	მარადიულ სიხუმეში	145
	ღეთე	146
* * *	ადამიანი შექმნა	147
* * *	ზღვის სიღურჯეში ქარმა	148
* * *	მთომინების ფიალა	149
* * *	მზე	150
* * *	ქართულ ტაძრებზე და	151
* * *	უფალმა ავი ანგელოზები	152
* * *	ზღვის სიღურჯით დაღლილ	153
* * *	ტანწერწეტა და ოქროსთმიანი	154
* * *	ჩემს ბაღში მცირედ	155
	მიმოზა	156
* * *	მტრების ჯინაზე	157
* * *	ვითარც ხის ფოთოლი	158

* * *	ერთი საწყალი პეპლის	159
* * *	მნათთა აკვანში ნარწვევი	160
* * *	ნუ გაკრობს უნასთა	161
* * *	თმაგაწეწილმა და	162
* * *	ვეღარ ეტევა მთებში	163
* * *	დედამიწაზე დაუტევარი	164
* * *	გზას ერთნაირად აღარ	165
* * *	დასაბამიდან დედამიწაზე	166
	ქართლში	167
* * *	ეს სიცხე კი არა	168
* * *	ზამთრის წუხილით ფერწასულები	169
	როგორც მიქელანჯელო.....	170
	სამყურები	171
	წვიმის სავარცხლით თმადავარცხნილი ..	172
	შენი გზა	173
* * *	მცხოვრებთ ცის	174
* * *	როგორც ყველგან და	175
* * *	ფვიცულობთ მზეს და	176
* * *	რადგან მოვედით	177
	დიაოხი	178
* * *	ამაქვეყნიურ აურზაურში	179
	ხილვა: აჯანყებული	180
* * *	შავჭოხიანი ღამეები	181

* * *	ღამის კუბოში როცა	182
* * *	იელვა	183
* * *	ხსენი აღარ შეარჩინა	184
* * *	ზღვა არა	185
	იუმორესკა	186
* * *	დარჩენილ დღეებს	187
* * *	ზღვით მოვარდნილმა	188
* * *	ვინც ახადა	189
* * *	ცალთვალა უამთან	190
	ხილვა: მცხეთასთან	191
* * *	რომ ვირწმუნოთ მისი	192
* * *	ლოცვით გაღესილ	193
* * *	სურთ რომ წილი იყარონ	194
	9 აპრილი 1989 წელი	195
* * *	გამარჯვების სიმღერები	196
* * *	ვითარც დროშები გადანახული	197
* * *	სულ ტიტვლები	198
	ხილვა: აიეტის ოქროს სასახლე	199
* * *	ბოლოს ვით იქნა	200
* * *	პოეზიის მთას მიჯაჭკუულს	201
* * *	ვითარც ღამაზ	202
* * *	დაექებენ სერაფიტას	203
* * *	როდესაც დამწვავს ტრფობა	204

მზე	205
* * * ცა სულ ახლოა	206
* * * ტალღებს კი არა	207
* * * მოულოდნელად ჩამოდგა	208
* * * პატარა ღრუბელი	209
* * * მოაქვს ქარიშხალს	210
* * * ლუდით და არყით	211
* * * ზღვა ბორგავს და კივის	212
* * * მწვერვალებს და კლდეებს	213
* * * ჟამთა მძვინვარ ქარიშხალში	214
* * * შენი გალობით განიკურნება	215
* * * დიდ სიყვარულში	216
ხილვა: არგონავტები	217
* * * ცივგომბორიდან ნიავს	218
* * * მკერდგაღელილი	219
ხილვა: გელათთან	220
* * * ეჰა რამდენი წელი	221
* * * თავმომწონედ არ ყივის	222
* * * მზე კი არა	223
* * * ქართული სიტყვის ბასრი	224
* * * განთიადი რომ იყიელოს	225
* * * ვით სპასალარი	226
* * * მზე როცა ჩავა	227

* * *	მოხუცი მწყემსის სალამურივით.....	228
	შორი გზა	229
* * *	ცის ღამაზ მხარზე	230
* * *	ასე იყო:	231
* * *	ქარი კვლავ ჯღაბნის	232
* * *	მთვარის ქათქათა ჩანს	233
* * *	გალაქტიკაში მიაქანებნე	234
* * *	ახლა მზეებიც არ	235
* * *	ზეცის დარბაზში	236
* * *	უამს მიმწუხრისას	237
* * *	პატარა.....	238
* * *	წყალში ჩაძირულ	239
* * *	აღმოსავლეთით	240
* * *	შენი სიყვარულით არის	241
* * *	დაღლილმა მზემ	242
* * *	გუყვარდი და... ..	243
* * *	ცას გადაირბენს მშიშარა	244

ვაჟა ეგრისელი

კოლხური ფსალმუნები

100 ტომად
ტომი 21

VAZHA EGRISELI
“KOLKHURI PHSALMUNEBI”
ONE HUNDRED VOLUME
VOLUM 21

გამომცემლობის

რედაქტორი

– ღავით ყანდაშვილი

მხატვარი

– სპარტაკ ცინცაძე

მხატვრული რედაქტორი

– ირაკლი უშვერიძე

ტექნიკური რედაქტორი

– ნანა ღუმბაძე

კორექტორი

– იამზე რობაქიძე

კომპიუტერული

უზრუნველყოფა

– ნანა და ღათო ყანდაშვილები

გამომცემელი – ზურაბ დოღბაია

ფასი 20 ლარი

თბილისი
2020

გამომცემლობა „უნივერსალი“

თბილისი, 0186, ა. ჰოლიბოროუსაიანს №4. ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@gmail.com; gamomcemlobauniversal@gmail.com